

چهارمین ویژه‌نامه

جشنواره ملی امیرکبیر (دوره پنجم)
(پایان نامه‌ها و رساله‌های کاربردی کارفرما محور)

«ارتباط دانشگاه، صنعت و جامعه»
از نگاه صاحب‌نظران»

طراحی و تدوین:

جهاد دانشگاهی واحد استان البرز

تاریخ انتشار: شنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۵

واحد استان البرز

فهرست مطالب

سخن آغازین	۳
مصاحبه دکتر محمود علیگو، معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی	۴
مصاحبه دکتر کامبیز پورطهماسی، معاون پژوهشی دانشکدگان کشاورزی دانشگاه تهران	۶
مصاحبه دکتر مرتضی منتظری، رئیس پژوهشکده توربین گاز دانشگاه علم و صنعت	۸
مصاحبه دکتر فرهاد شهریاری نوگورانی، استاد دانشگاه صنعتی شیراز	۱۰
مصاحبه دکتر سهیلا مرادی بیدهندی، معاون تحقیقات و فناوری مؤسسه واکسن و سرم‌سازی رازی	۱۲
مصاحبه دکتر علی قنبری، استاد دانشکده فنی مهندسی دانشگاه خوارزمی	۱۴
مصاحبه دکتر آرمین توحیدی، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران	۱۶
مصاحبه دکتر محمد نبیونی، استاد دانشگاه خوارزمی و رئیس انجمن زیست‌شناسی ایران	۱۸
مصاحبه دکتر حجت اله علمداری، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی خاتم‌الانبیاء بهبهان	۲۰
مصاحبه حامد کتابچی، دانشیار گروه مهندسی و مدیریت آب دانشگاه تربیت مدرس	۲۲
مصاحبه دکتر نادر صولتی‌فر، مدیر گروه مهندسی عمران دانشگاه ارومیه	۲۴
مصاحبه دکتر عزیزالله حبیبی، استاد دانشگاه خوارزمی	۲۶
مصاحبه دکتر لطفعلی کوزه‌گر، استاد دانشگاه شهید بهشتی	۲۸
مصاحبه دکتر مظاهر معین‌الدینی، مدیر گروه مهندسی محیط‌زیست دانشگاه تهران	۳۰
مصاحبه دکتر راضیه لطفی، معاون آموزشی دانشگاه علوم پزشکی استان البرز	۳۲
مصاحبه دکتر علیرضا هژبری، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی	۳۴
مصاحبه دکتر حمید سعیدیان، رئیس دانشگاه پیام نور استان البرز	۳۶
مصاحبه دکتر سارا دشتگرد، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی	۳۸
مصاحبه ابوالحسن قاسم‌پور، کارشناس محیط کسب و کار و از طراحان جشنواره	۴۰
مصاحبه دکتر سعادت ساریخانی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران	۴۲

سخن آغازین

ارتباط دانشگاه، صنعت و جامعه، آرمانی است که طی سال‌های متمادی، در کانون توجه و تلاش سیاست‌گذاران و مسئولان کشور بوده و همچنان تحقق موثر آن، هدف غایی بسیاری از برنامه‌ریزی‌های خرد و کلان و به زعم اندیشمندان و دغدغه‌مندان، کلید نیل به توسعه کشور قلمداد می‌شود.

طراحی رویدادی تحت عنوان «جشنواره ملی امیرکبیر» با این پیش‌فرض انجام پذیرفته است که؛ پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی می‌بایست به عنوان یکی از پل‌های سهل‌الوصول اما حائز اهمیت در ارتباط میان دانشگاه، صنعت و جامعه، در نظر گرفته شوند.

جشنواره ملی امیرکبیر، که اکنون پنجمین دوره‌ی برگزاری خود را با همکاری جهاد دانشگاهی، اتاق بازرگانی، بنیاد نخبگان، سازمان‌ها و دانشگاه‌ها و مراکز علمی تجربه می‌کند، در اصل با هدف بازتعریف نقش پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی در چرخه ارتباط دانشگاه، صنعت و جامعه طراحی شده است. تمرکز اصلی این رویداد بر گفتمان‌سازی الگوی «پایان‌نامه‌های کارفرمامحور» است تا از این طریق، پژوهش‌های دانشگاهی به جای محدود ماندن در چارچوب‌های صرفاً نظری، به سمت حل چالش‌های واقعی صنعت و جامعه سوق یابند. این گذار از پژوهش‌های سنتی به پژوهش‌های مسئله‌محور، ضرورتی است که می‌تواند نقش مؤثری در ارتقای بهره‌وری و کاهش شکاف میان توانمندی‌های دانشگاه و نیازهای اجرایی کشور ایفا کند.

در این ویژه‌نامه، مجموعه گفت‌وگوهایی با ۲۰ تن از استادان و صاحب‌نظران فرهیخته دانشگاه‌های کشور گردآوری شده است. هدف از این مصاحبه‌ها، تحلیل دقیق چالش‌های فعلی در نظام تعاملی صنعت و دانشگاه، آسیب‌شناسی وضعیت پژوهش‌های کاربردی، ارائه راهکارهای عملیاتی برای تجاری‌سازی دستاوردهای علمی و بررسی ظرفیت‌های جشنواره ملی امیرکبیر است. استادان حاضر در این گفت‌وگوها، با تکیه بر تجربیات تخصصی خود، ابعاد مختلف این چالش‌ها را بررسی کرده و پیشنهادهایی راهبردی برای بهینه‌سازی فرآیند ارتباط میان دانشگاه و جامعه ارائه داده‌اند.

امید است انتشار این دیدگاه‌های کارشناسی، بستری برای تضارب آرا و هم‌افزایی میان نخبگان دانشگاهی و فعالان عرصه صنعت فراهم آورد و به عنوان نقشه‌راهی برای هدایت پایان‌نامه‌ها به سمت نیازهای واقعی کشور مورد استفاده قرار گیرد. جشنواره ملی امیرکبیر با تداوم این مسیر، در تلاش است تا با بهره‌گیری از خرد جمعی، سهم پژوهش‌های کاربردی را در رفع معضلات ملی به شکلی مستند و هدفمند افزایش دهد.

مجموعه پیش رو، که ابتدا در خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) نشر یافته است، حاصل همکاری ارزشمند همکاران این خبرگزاری و معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی البرز است. تلاش و پیگیری مستمر این عزیزان، بستری فراهم آورد تا دیدگاه‌های تخصصی مطرح‌شده در دسترس مخاطبان قرار گیرد. بدین‌وسیله از تمامی دست‌اندرکاران این مجموعه و استادان ارجمندی که با مشارکت در این گفت‌وگوها، ما را در مسیر ترویج و انتقال این دیدگاه‌ها یاری کردند، صمیمانه قدردانی می‌نماییم.

غلامرضا اسکندریان

رئیس جهاد دانشگاهی استان البرز و دبیر شورای عالی سیاستگذاری جشنواره

جشنواره ملی امیرکبیر؛

نهادسازی برای پیوند دانشگاه و صنعت با رویکرد تقاضامحوری

دکتر محمود علیگو، معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی، جشنواره ملی امیرکبیر را راهکاری اساسی برای نهادینه‌سازی گفتمان «تقاضامحوری» و عملیاتی کردن اسناد توسعه کشور دانست و بر لزوم رفع شکاف عمیق میان اهداف دانشگاه و نیازهای صنعت و جامعه تأکید کرد.

دکتر علیگو در گفت‌وگو با ایسنا با بیان اینکه دانشگاه، صنعت و جامعه سه رکن اساسی چرخه تولید و مصرف علم و فناوری هستند که متأسفانه زبان مشترکی بین آن‌ها حاکم نیست، تصریح کرد: این ضعف ارتباطی بر رشد و شکوفایی علمی، اقتصادی و اجتماعی کشور اثرات منفی

ایجاد می‌کند. یکی از بسترهایی که می‌تواند در شکل‌دهی ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه مؤثر واقع شود، ظرفیت پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی است.

جهاد دانشگاهی؛ تسهیلگر حوزه علم و عمل

وی نقش جهاد دانشگاهی را تسهیلگری ارتباط میان «حوزه علم و عمل» عنوان کرد و افزود: برای خروج پژوهش‌های دانشگاهی از حالت صرفاً نظری، باید پیوند آن‌ها با واقعیت‌های صنعت و جامعه تقویت شود. جشنواره ملی امیرکبیر دقیقاً با هدف نهادینه‌سازی گفتمان تقاضامحوری در میان دانشجویان و اساتید شکل گرفته است.

نایب‌رئیس شورای سیاست‌گذاری جشنواره ملی امیرکبیر در خصوص پنجمین دوره این جشنواره افزود: جشنواره ملی امیرکبیر که پنجمین رویداد خود در گستره ملی را تجربه می‌کند، تلاش دارد با نگاه «اقدام عملی برای تعامل و ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت»، راهبرد کاربردی کردن و کارفرمایی کردن پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی را در دستور کار قرار دهد و در جهت بهبود محیط کسب‌وکار، نیازمحوری پارساهای دانشجویی (پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها) هدفگذاری کند. در این جشنواره از دانشجویان به عنوان مخاطبان اصلی جشنواره و همچنین از استادان و دانشگاه‌هایی که بیشترین نقش را در هدایت پایان‌نامه‌های کارفرمامحور داشته‌اند و از کارفرمایانی که بیشترین حمایت را از طرح‌های پژوهشی ارائه داده‌اند، به عنوان برگزیده ملی تجلیل می‌شود.

جلوگیری از اتلاف منابع با کاربردی‌سازی پایان‌نامه‌ها

علیگو تأکید کرد که پایان‌نامه‌های کارفرمامحور، پژوهش‌هایی هستند که نتایج‌شان مستقیماً در فرآیند تصمیم‌سازی یا تولید صنعتی به کار گرفته می‌شود. هدایت پژوهش‌ها به سمت نیازهای واقعی، علاوه بر جلوگیری از هدررفت زمان و هزینه، منجر به افزایش نوآوری و بهره‌وری و شکل‌گیری تعامل مؤثر میان بخش‌های دانشگاهی و صنعتی کشور خواهد شد. این مدل پژوهش به صورت طبیعی باعث شکل‌گیری ارتباط مؤثر بین استاد، دانشجو و کارفرما خواهد شد.

معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی در تشریح ضرورت برگزاری این رویداد با اشاره به آمارها و وضعیت پژوهشی در کشور اظهار کرد: نتایج مطالعات گوناگون نشان می‌دهد که با وجود تمایل و انگیزه دو طرف، راهبرد مشخصی برای ارتباط دانشگاه و صنعت دنبال نمی‌شود.

علیگو با بیان اینکه تولید علم ایران رتبه ۱۵ جهانی را دارد، اما در حیطه ارتباط صنعت و دانشگاه رتبه کشور پایین‌تر از ۱۲۰ است، افزود: جشنواره ملی امیرکبیر طرحی است که واقعاً به درد کشور می‌خورد و برای پر کردن این شکاف طراحی شده است.

از نمونه موفق تا نهادسازی پایدار

علیگو با اشاره به لزوم بازطراحی «جشنواره امیرکبیر» خاطرنشان کرد: به نظر من، این جشنواره حرکتی قابل توجه در راستای روایت پیشرفت است. این جشنواره از جاهایی است که می‌توانیم اذعان کنیم آن نگاه ویژه مقام معظم رهبری در ورود علم به عرصه‌های اقتصادی کشور موفق عمل کرده و اصطلاحاً «نمونه‌ی موفق» در این زمینه است. حتی عدم موفقیت‌ها هم قابل ارائه است، چرا که دانشمندان مدیریت می‌گویند نمونه موفق‌ها را مدل کنید و تعمیم دهید. ما می‌توانیم این کار را انجام دهیم و با بازنگری و ارتقای ساختار فعلی جشنواره، به این مهم دست یابیم. هدف ما این است که این جشنواره نقش یک نهاد و ساختار پایدار را بازی کند تا بازار عرضه و تقاضای دانش شکل بگیرد.

همسویی با اسناد بالادستی توسعه

نایب‌رئیس شورای سیاست‌گذاری جشنواره ملی امیرکبیر با ابراز خوشحالی از اینکه رویکرد تقاضامحوری این جشنواره کاملاً با اسناد بالادستی همسو است، خاطرنشان کرد: به موازات برگزاری این جشنواره، رویکرد تقاضامحوری پایان‌نامه‌های دانشجویی نیز در قانون برنامه هفتم توسعه کشور در ماده‌های ۹۳، ۹۴ و ۹۷ این برنامه، مورد توجه قرار گرفته است...

تعریف دقیق ذینفعان و مدیریت انتظارات

معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی، راهکارهای موفقیت جشنواره را در گرو تعریف دقیقی از ذینفعان دانست و تصریح کرد: دانشجویان به عنوان محور اصلی این کنش علمی و صنایع و بنگاه‌ها و سازمان‌ها به عنوان منتفع و بهره‌بردار از این خدمات علمی، ذینفعان اصلی هستند. ناگفته پیداست که از قبل این ارتباط، جامعه نیز سود خواهد برد، از ظرفیت اساتید راهنما استفاده بهتر صورت می‌گیرد و این زنجیره و پیوند، با هدایت درست منابع و اجرای صحیح قوانین، برای حاکمیت و مدیریت اجرایی کشور نیز ارزش افزوده ایجاد خواهد کرد.

وی افزود: متولیان جشنواره باید نتایج و دستاوردها را به منظور آگاهی بیشتر ذینفعان برای آنها تشریح کنند تا مشارکت بیشتری در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها داشته باشند. علیگو ادامه داد: دانشگاه‌ها ظرفیت‌های خوبی برای پوشش نیازهای تحقیق و توسعه صنعت دارند، اما لازمه این کار این است که رقابت واقعی در صنعت شکل گرفته و احساس نیاز به تحول و نوآوری و فناوری‌های روز در صنایع لمس شود.

چشم‌انداز آینده

معاون فرهنگی جهاد دانشگاهی، با اشاره به تلاش‌های ارزشمند چهار دوره گذشته، چشم‌انداز روشنی برای ارتقای جشنواره در دوره پنجم متصور شد و گفت: نباید همه انتظارات از پیوند دانشگاه و صنعت را تنها بر عهده جشنواره گذاشت. جشنواره در گفتمان‌سازی پژوهش‌های نیازمحور بسیار موفق بوده و با ماژول‌های جدید می‌تواند بسیار درخشان‌تر از گذشته عمل کند.

وی در پایان تأکید کرد: با این حال این رویداد به تنهایی نمی‌تواند همه موانع را بردارد و بار پیوند دانشگاه با صنعت و جامعه را به تنهایی به دوش بکشد. ما نیازمند

ایفای نقش مؤثر هر سه ضلع اصلی

این ارتباط هستیم. جشنواره باید این

بستر و فرهنگ را نهادینه کرده و نقش

خود را در افزایش سهم پایان‌نامه‌ها و

رساله‌های کاربردی و کارفرمامحور ایفا

کند تا این پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها

و رساله‌های دانشگاهی به جای

قفسه کتابخانه‌ها، در متن صنعت و

جامعه به بار بنشینند و بر فرهنگ

غنی اسلامی - ایرانی و اسناد بالادستی

تکیه کنند.

جشنواره امیرکبیر نمادی موفق از پیوند صنعت و دانشگاه

دکتر کامبیز پورطهماسی، معاون پژوهشی دانشکدگان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، با اشاره به فراهم شدن مقدمات برگزاری پنجمین دوره جشنواره ملی امیرکبیر، این جشنواره را نمادی موفق از پیوند میان صنعت و دانشگاه دانست و گفت که این رویداد توانسته ارتباط میان این دو بخش را به یک گفتمان فراگیر تبدیل کند.

از استانی کوچک تا جریانی ملی

دکتر پورطهماسی در گفت‌وگو با ایسنا اظهار کرد: جشنواره امیرکبیر با

ایده‌ای که از سوی جهاد دانشگاهی مطرح شد و با حمایت بنیاد نخبگان و اتاق بازرگانی شکل گرفت، توانست مثلی قدرتمند از همکاری میان این سه نهاد ایجاد کند. این مشارکت، رویکردی موفق را برای جشنواره رقم زد.

وی افزود: برگزاری چند دوره موفق این جشنواره در استان البرز، باعث شد تا ماهیت و ارزش‌های این رویداد در سطح کشور نمایان‌تر شود و دانشگاه‌ها و انجمن‌های علمی متعددی در سراسر کشور به مشارکت در آن ترغیب شوند. اکنون در پنجمین دوره جشنواره، شاهد ثبت‌نام گسترده دانشگاه‌ها از سراسر کشور در سامانه جشنواره هستیم.

پورطهماسی با بیان اینکه جشنواره امیرکبیر به یک جشنواره ملی تبدیل شده است، ادامه داد: ظهور چنین جشنواره‌ای، علاوه بر زنده نگه داشتن یاد و خاطره امیرکبیر، به عنوان یک شخصیت اثرگذار تاریخی، نشان‌دهنده توجه و ارزش‌گذاری به تلاش‌های علمی و ایده‌های نوآورانه در کشور است.

معاون پژوهشی دانشکدگان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، فلسفه وجودی این جشنواره را که برگرفته از نام و سیره امیرکبیر است، دلنشین و الهام‌بخش دانست و آن را انگیزه‌ای قوی برای مشارکت علاقه‌مندان و تلاشگران در این رویداد مهم برشمرد.

مثلث همکاری؛ موتور محرک جشنواره

وی در ادامه به نقش کلیدی هر یک از اضلاع این مثلث همکاری اشاره کرد و گفت: ماهیت عمل‌گرای جهاد دانشگاهی و نقش تسهیل‌گر آن برای دانشگاه‌های کشور، آن را به یکی از اضلاع مهم این مثلث تبدیل کرده است. از سوی دیگر، حضور بنیاد نخبگان به عنوان مرکزی که نخبگان کشور در آن متمرکز هستند، به افزایش اطلاع‌رسانی و ارزش‌گذاری جشنواره در میان جامعه نخبگانی کمک شایانی کرده است.

پورطهماسی همچنین به نقش اتاق بازرگانی به عنوان نماد صنعت، بازار و تجارت کشور اشاره کرد و افزود: همکاری اتاق بازرگانی در این جشنواره، که بازوی تأثیرگذار صنعت محسوب می‌شود، نقش مهمی در موفقیت آن ایفا کرده است. همکاری این سه مجموعه در طی پنج دوره برگزاری جشنواره، ارزشمندی و تأثیرگذاری آن را به اثبات رسانده است.

فراتر از یک جشنواره؛ آغاز یک گفتمان

وی مطرح کرد: اگرچه جشنواره امیرکبیر از استانی کوچک آغاز شد و اکنون به سراسر کشور گسترش یافته است، اما نباید انتظار داشت که تمام مشکلات ارتباط صنعت و دانشگاه را به تنهایی حل کند. با این حال، همین آغاز به کار جشنواره با این عنوان، وزارت علوم را به فکر حمایت از پایان‌نامه‌های کاربردی و کارفرماحور انداخته است.

پورطهماسی عنوان کرد: این تحولات، نویدبخش موفقیت بلندمدت جشنواره امیرکبیر است. این جشنواره توانسته ارتباط میان صنعت و دانشگاه را به یک گفتمان تبدیل کند؛ به گونه‌ای که وزارت علوم و دانشگاه‌ها به این موضوع توجه کرده‌اند که چه درصدی از پایان‌نامه‌ها با جامعه و کارفرما ارتباط دارند.

وی تأکید کرد: این خود یک گفتمان مهم است. متأسفانه سالانه تعداد زیادی از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاهی در کشور انجام می‌شوند که هیچ ارتباطی با صنعت و جامعه ندارند؛ نه تنها قراردادهای کارفرمایی بر آنها حاکم نیست، بلکه در بخش کاربردهای ملی و کشوری نیز نقش چندانی ایفا نمی‌کنند.

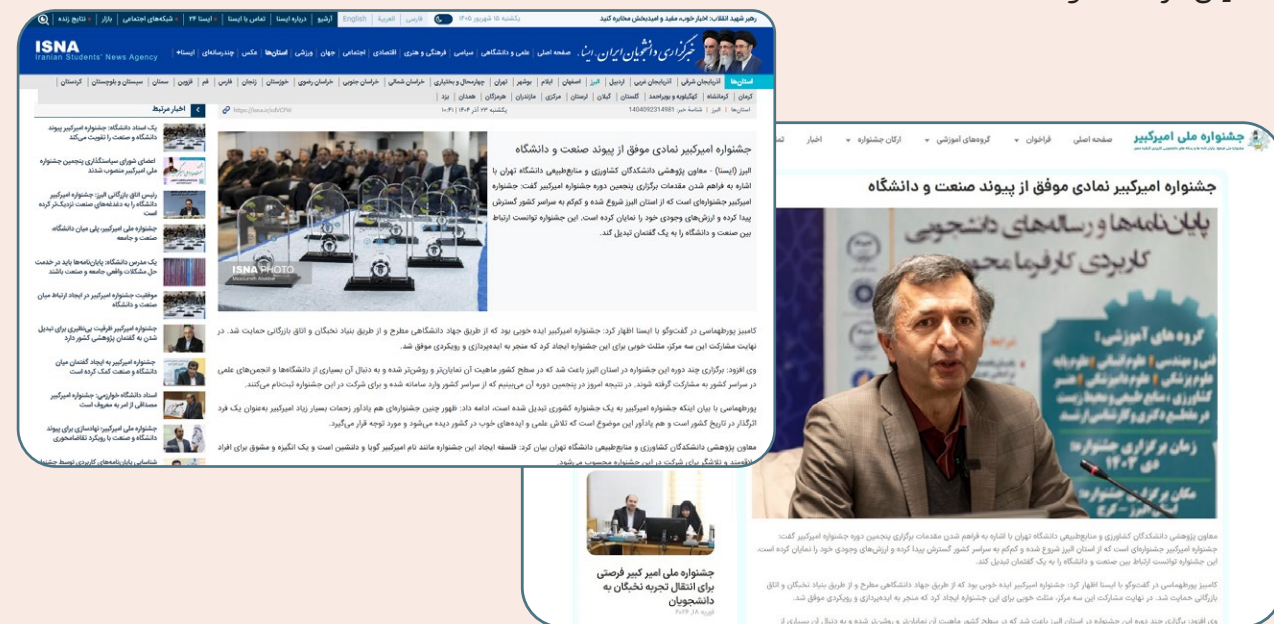
پورطهماسی ادامه داد: بنابراین، می‌توان گفت در پنجمین دوره جشنواره امیرکبیر، نسبت به چهار دوره گذشته، توانسته ایم ارتباط میان صنعت و دانشگاه را افزایش دهیم و نشان دهیم که چه تعداد از پایان‌نامه‌ها بدون حامی انجام می‌شوند و چه خوب است که تلاش کنیم تا آن درصد اندکی که تحت حمایت هستند، افزایش پیدا کنند.

ضرورت نگاه دو سویه به ارتباط صنعت و دانشگاه

وی گفت: ایجاد گفتمان و تلنگری به دانشگاه و صنایع برای استفاده از ظرفیت پایان‌نامه‌ها برای جامعه علمی، دانشگاهیان، صنایع و سازمان‌های دولتی که نیاز به مطالعه و پژوهش دارند، بسیار مهم است و از این منظر این جشنواره نقش فعالی داشته است.

وی خاطرنشان کرد: در این زمینه نباید یک‌سویه دید که فقط دانشگاه دغدغه داشته باشد، بلکه صنعت و دولت نیز باید به دانشگاه کمک کنند تا پایان‌نامه‌های کاربردی‌تر شکل بگیرد.

پورطهماسی مطرح کرد: پیشنهاد می‌شود در پنجمین دوره جشنواره امیرکبیر، پیوند میان صنعت و دانشگاه در قالب مجموعه‌ای از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله دکتری مرتبط با استان البرز، تدوین و به صورت نمادین عرضه شود.

جشنواره امیرکبیر، پروژه‌های دانشجویی را به سمت رفع نیازهای کشور هدایت می‌کند

دکتر مرتضی منتظری، رئیس پژوهشکده توربین گاز دانشگاه علم و صنعت با تأکید بر لزوم هدفمندسازی فعالیت‌های پژوهشی، اظهار کرد: جهاد دانشگاهی می‌تواند نقش مهمی در ایجاد ارتباط بین دانشگاه و نیازهای کشور ایفا کند و برگزاری جشنواره ملی امیرکبیر در این راستا، پروژه‌های کاربردی دانشجویان را به سمت رفع نیازهای واقعی کشور هدایت می‌کند. دکتر منتظری در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به ارزش جشنواره ملی امیرکبیر در تشویق دانشجویان و اساتید، گفت: کارهای ارائه شده در این جشنواره، پروژه‌های کاربردی دانشجویان را به سمت رفع نیازهای کشور هدایت می‌کند و این موضوع انگیزه و امید زیادی را برای دانشجویان و اساتید ایجاد می‌کند.

ضرورت هدفمندسازی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری

استاد راهنمای برگزیده ارتباط دانشگاه با صنعت در چهارمین جشنواره ملی امیرکبیر با بیان اینکه درصد پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری که مستقیماً به نیازهای کشور پاسخ می‌دهند هنوز پایین است، افزود: ما نیاز داریم که این فعالیت‌ها هدفمند شوند و گروه‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه‌ها فعال شوند تا پروژه‌ها در قالب فعالیت‌های جمعی و کاربردی شکل بگیرد. از این رو وزارت علوم و سایر مراکز مرتبط باید به این موضوع توجه بیشتری نشان دهند.

ساختار قوی برای هدایت پژوهش‌ها به سمت نیازهای ملی

وی درباره نقش نهادها و ساختارها در این زمینه توضیح داد: ما نیازمند ایجاد یک ساختار قوی در این حوزه هستیم. این ساختار هم جنبه مثبت دارد و هم جنبه منفی؛ جنبه مثبت آن، فضایی است که برای کار ایجاد می‌کند و باعث می‌شود با کار بر روی موضوعات و پروژه‌های تحقیقاتی روز دنیا، شاهد تهیه مقالات در سطح بین‌المللی باشیم.

عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی مکانیک و رئیس پژوهشکده توربین گاز دانشگاه علم و صنعت ادامه داد: بخشی که نیاز به ساختار دارد این است که هدف‌گذاری این مقالات باید رفع نیازهای کشور باشد. برای این کار، گروه‌های فناوری و پژوهشی، پژوهشکده‌ها، انستیتوها و شرکت‌های دانش‌بنیان نیز باید در این ساختار نقش تعریف‌شده داشته باشند تا پروژه‌ها به صورت گروهی و هدفمند اجرا شوند.

صنایع در کنار دانشگاه، پیشران رفع نیازها

منتظری عنوان کرد: از سوی صنایع و سازمان‌ها نیز لازم است که کارهای اصلی خود را در این ساختار گروهی تعریف کنند. طی سال‌های اخیر تلاش‌های خوبی در این راستا صورت گرفته، اما در ۱۵ سال گذشته، در مواقعی که به این امر نیاز داشته‌ایم، مغفول مانده است.

این استاد دانشگاه خاطرنشان کرد: امیدواریم حرکتی صورت گیرد که از حجم بالای پروژه‌های تحقیقاتی کشور، در رفع نیازها و بهبود شرایط کشور استفاده شود. این امر می‌تواند به ایجاد انگیزه در اساتید و پژوهشگران منجر شود.

نقش محوری جهاد دانشگاهی در پیوند دانشگاه و صنعت

منتظری درباره نقش جهاد دانشگاهی گفت: این نهاد، چون از دیرباز تلاش کرده است فعالیت‌های دانشگاه‌ها را بر اساس نیازهای روز کشور تعریف کند، در فرایند این جشنواره و تحقق اهداف آن همواره نقش مؤثری داشته است.

این مدرس دانشگاه بیان کرد: انتظار می‌رود جهاد دانشگاهی در قالب یک ساختار قوی با گروه‌های تحقیقاتی ارتباط بیشتری برقرار کند. جهاد دانشگاهی باید این نقش را بپذیرد که نیازهای کشور را در قالب فعالیت‌های دانشگاهی شکل دهد. برای این کار باید یک تقسیم کار ملی بین پژوهشکده‌ها، دانش‌بنیان‌ها، بهره‌برداران و دولت ایجاد شود و جهاد می‌تواند نقش مؤثری را در ایجاد این ارتباط بر عهده بگیرد.

همکاری با اتاق‌های بازرگانی؛ گامی به سوی رقابت‌پذیری بین‌المللی

منتظری همچنین به اهمیت همکاری اتاق‌های بازرگانی اشاره کرد و گفت: به‌ویژه در بخش صادرات، دانشگاه و صنعت باید همکاری داشته باشند تا تحقیقات و محصولات، رقابت‌پذیر بین‌المللی شوند و این خود محرکی برای تحقیقات کاربردی خواهد بود.

توانمندی دانشگاه علم و صنعت در صنعت؛ در مسیر مطلوبیت

وی درباره توانمندی دانشجویان دانشگاه علم و صنعت در بخش صنعت بیان کرد: این دانشگاه از قدیم جزء دانشگاه‌های پیشرو در همکاری با صنایع بوده است، اما هنوز فاصله زیادی با وضعیت مطلوب داریم. با این حال، فارغ‌التحصیلان ما در زمینه‌های کاری مرتبط مشغول به کار هستند و این مسیر باید توسعه یابد.

دانشگاه‌ها نباید منتظر اعلام نیاز صنعت بمانند/ ظرفیت‌های حمایت از رساله‌های دکتری

دکتر فرهاد شهریارى نوگورانى، استاد دانشگاه صنعتى شیراز در رشته مواد با بیان اینکه ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه هنوز در وضعیت مطلوب قرار ندارد، گفت: قوانین و سازوکارهای خوبی برای تقویت این ارتباط ایجاد شده، اما آگاهی اعضای هیئت علمی از این ظرفیت‌ها هنوز کافی نیست و دانشگاه‌ها باید برای ورود فعالانه به فضای صنعت اقدام کنند.

ظرفیت‌های قانونی و تسهیلات مالیاتی

دکتر شهریارى در گفت و گو با ایسنا، با اشاره به ظرفیت حمایت از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری در قالب اعتبار مالیاتی، اظهار کرد: یکی از قوانین خوب در این زمینه، حمایت از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری است که بر اساس آن یک شرکت می‌تواند از یک رساله دکتری حمایت کند و این حمایت تا سقف حدود ۵۰۰ میلیون تومان نیز می‌تواند باشد و پس از آن از مالیات سال‌های بعد شرکت کسر شود. وی افزود: اگر درباره این ظرفیت‌ها اطلاع‌رسانی مناسبی صورت گیرد و اعضای هیئت علمی از آنها آگاه شوند، می‌تواند تحول‌ساز باشد.

در رشته‌های فنی نباید پایان‌نامه‌ای خارج از نیاز جامعه و صنعت تعریف شود

این استاد دانشگاه با بیان اینکه ارتباط دانشگاه و صنعت هر سال نسبت به سال گذشته بهتر شده، اما همچنان با وضعیت مطلوب فاصله دارد، تأکید کرد: به ویژه در دانشکده‌های فنی و مهندسی نباید پایان‌نامه یا رساله‌ای تعریف شود که تقاضامحور نباشد. وی ادامه داد: علوم پایه مأموریت‌های متفاوتی دارد، اما دانشکده‌هایی که در حوزه‌های فنی و مهندسی فعالیت می‌کنند باید ببینند نیازهای صنعت و جامعه پیرامون آنها چیست و تلاش کنند پژوهش‌های خود را در راستای این نیازها تعریف کنند.

شهریارى نوگورانى تصریح کرد: این اتفاق تنها با فعال شدن یک بخش رخ نمی‌دهد، بلکه نیازمند یک اقدام یکپارچه و ایجاد یک اکوسیستم است. از برنامه‌های ارتقای اعضای هیئت علمی و جذب استاد گرفته تا نحوه پذیرش دانشجو، همه این بخش‌ها باید در یک مسیر قرار بگیرند تا پژوهش‌های تقاضا محور و مسئله محور شکل بگیرد.

وی درباره نقش دستگاه‌های اجرایی، صنایع و بخش خصوصی در تعریف نیازهای پژوهشی نیز عنوان کرد: تاکنون روال به این شکل بوده که دانشگاه‌ها منتظر می‌ماندند تا فراخوانی اعلام شود و عناوین پژوهشی از سوی دستگاه‌ها و صنایع ارائه شود، در حالی که بهتر است دانشگاه‌ها خودشان عاملیت پیدا کنند و وارد فضای صنعت شوند.

این استاد دانشگاه فرصت مطالعاتی اعضای هیئت علمی در صنعت را یکی از ظرفیت‌های مناسب برای تحقق این هدف مطرح کرد و افزود: فرصت مطالعاتی می‌تواند فرصت بسیار خوبی باشد تا استادان وارد صنعت شوند، نیازهای آن را از نزدیک ببینند و این نیازها را به دانشگاه منتقل کنند تا در قالب پایان‌نامه، رساله یا پروژه‌های مستقل تعریف شود.

وی با اشاره به وجود مسیرهای مختلف برای برقراری ارتباط دانشگاه و صنعت، اظهار کرد: راه برای کسی که بخواهد از این ظرفیت‌ها استفاده کند، زیاد است، اما در کنار این موضوع، مسائل معیشتی اعضای هیئت

علمی نیز وجود دارد که متأسفانه در سال‌های اخیر بسیاری از استادان را نسبت به ورود به این حوزه‌ها بی‌ رغبت کرده است.

ارتباط استاد، دانشجو و صنعت باید از ابتدا تا انتهای پروژه مستمر باشد

شهریارى نوگورانى در ادامه درباره عوامل مؤثر بر کیفیت پایان‌نامه‌های کارفرمامحور و نقش استاد راهنما اظهار کرد: اگر استاد راهنما در حوزه تخصصی پروژه مسلط و اشراف کافی داشته باشد، نتیجه کار بسیار متفاوت خواهد بود. همچنین اگر دانشجو سابقه فعالیت در حوزه صنعتی مرتبط با پروژه را داشته باشد، این موضوع می‌تواند به شکل قابل توجهی کیفیت کار را افزایش دهد.

وی با تأکید بر ضرورت ارتباط مستمر میان استاد، دانشجو و صنعت سفارش دهنده، افزود: نباید این گونه باشد که یک پروژه یا پایان‌نامه را دریافت کنیم، در دانشگاه بنشینیم و آن را انجام دهیم و در پایان که پروژه تمام شد، تازه برای ارائه گزارش نهایی به سراغ صنعت برویم.

این استاد دانشگاه تصریح کرد: ارتباط مؤثر باید از ابتدا تا انتهای پروژه میان عضو هیئت علمی، دانشجو و صنعت سفارش دهنده وجود داشته باشد. گزارش‌های ماهانه و برگزاری جلسات هفتگی یا دو هفته یک بار، در صورت نیاز، می‌تواند موجب شود روند انجام کار به نیازهای واقعی صنعت نزدیک بماند.

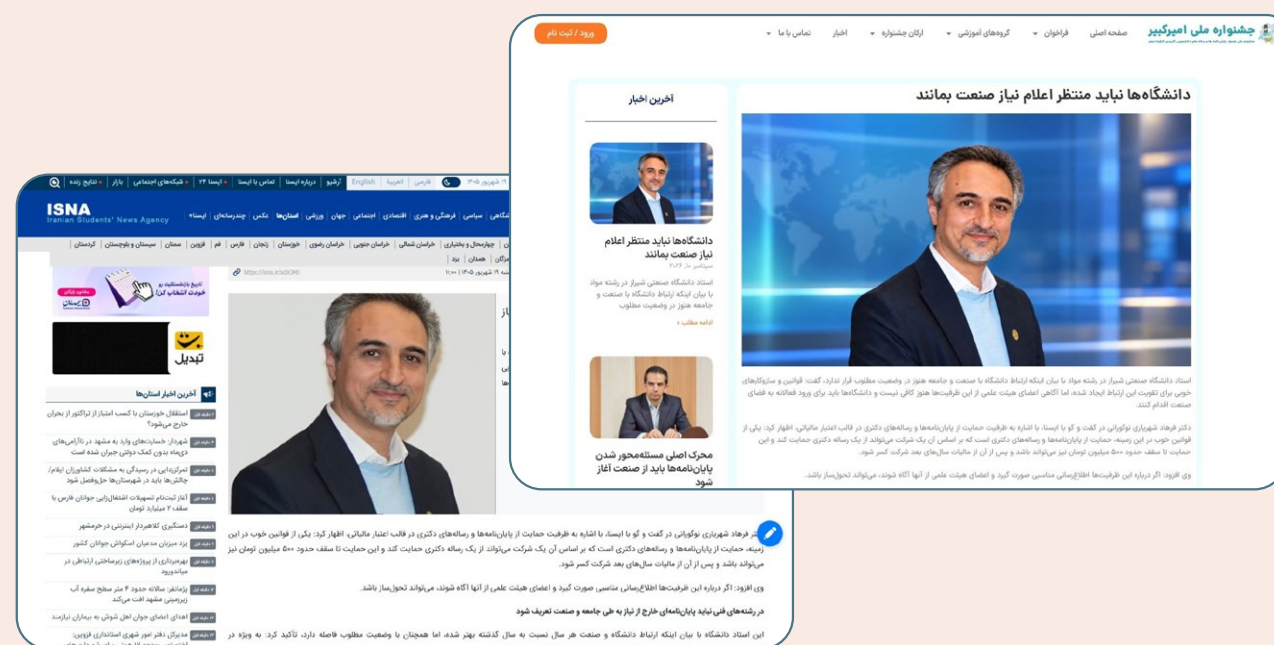
وی خاطرنشان کرد: هرچه این ارتباط مستمرتر و مؤثرتر باشد، نتایج پژوهش نیز بیشتر به نیاز واقعی صنعت نزدیک خواهد شد.

جشنواره امیرکبیر می‌تواند فرهنگ پژوهش‌های تقاضامحور را تقویت کند

شهریارى نوگورانى درباره نقش جشنواره ملی امیرکبیر در توسعه پژوهش‌های کارفرمامحور و تغییر رویکرد دانشگاه‌ها و صنایع نیز گفت: هر رویدادی که بتواند این نوع پایان‌نامه‌ها را تشویق کند، اگر معتبرتر و گسترده‌تر برگزار شود و عدالت نیز در آن رعایت شود، می‌تواند در تقویت این جریان مؤثر باشد.

وی ادامه داد: اینکه رویدادی وجود داشته باشد و نشان دهد کسانی که به جای انجام یک پروژه ساده و صرفاً چاپ یک مقاله، وارد فضای واقعی صنعت می‌شوند، سختی‌های این مسیر را می‌پذیرند و برای جلب رضایت سفارش دهنده تلاش می‌کنند، مورد توجه و تقدیر قرار می‌گیرند، بسیار ارزشمند است.

این استاد دانشگاه تأکید کرد: دیده شدن این تلاش‌ها می‌تواند انگیزه لازم را برای دانشجویان و استادان ایجاد کند و به گسترش پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های تقاضامحور کمک کند.

جشنواره، گامی فراتر از مقاله محوری به سوی حل مسائل صنعت

دکتر سهیلا مرادی بیدهندی، معاون تحقیقات و فناوری مؤسسه واکسن و سرم سازی رازی، با بیان اینکه جشنواره امیرکبیر بر پایه و سیستم خوبی بنیان گذاشته شده است، اظهار کرد: جشنواره امیرکبیر بر آن است که کشور به این سمت حرکت کند که دانشگاه صرفاً به عنوان یک پایان نامه بنیادی و یک مقاله دیده نشود و از این سطح فراتر برود. دکتر مرادی بیدهندی در گفت وگو با ایسنا درباره اثربخشی جشنواره امیرکبیر در ایجاد پیوند بین دانشگاه و صنعت، گفت: جشنواره امیرکبیر از ابتدای کار تاکنون روندی اثرگذار و

قابل توجه داشته است و این موضوع بیانگر برخورداری جشنواره از یک پشتوانه فکری قوی است. وی افزود: این جشنواره موفق شده است کار را در عرصه دانشگاه و صنعت به سطحی برساند که ضمن تقویت ارتباطات، دانشجو بتواند در صنعت به حل موارد پیشنهادی بپردازد.

هدف اصلی جشنواره: فراتر رفتن از مرزهای آکادمیک

مرادی بیدهندی در ادامه عنوان کرد: در چند سال اخیر بر استفاده از نیروهای جوان و ایده های برتر تأکیدات بسیاری شده است. در این راستا، دانشگاه به عنوان مهد پرورش علم همواره بر این عقیده بوده و تلاش کرده است تا نیروی تازه نفس در اختیار صنعت و جامعه قرار دهد تا در مسیر شکوفایی، تولید و صنعت از توان آن ها استفاده شود.

مالکیت فکری: تقابل دانشگاه و صنعت

وی با اشاره به تجربیات دوره های قبلی برگزاری جشنواره امیرکبیر، بیان کرد: وقتی رویکرد دانشگاه پرورش و تربیت نیروی خلاق و تازه نفس است، این انتظار را دارد که در مالکیت فکری پایان نامه سهیم باشد. در مقابل، صنعت ضمن قدردانی از عملکرد دانشگاه ها، بر این باور است که پروژه یا طرحی که به دانشجو تحت عنوان پایان نامه داده می شود متعلق به صنعت است و با توجه به امکانات و بسترهایی که برای دانشجویان و صاحبان طرح و ایده فراهم کرده، حق دارد زمانی که پژوهش به مرحله عمل می رسد، صاحب مالکیت فکری آن باشد. از این رو نمی تواند بپذیرد که در این مالکیت با دانشگاه شریک باشد، اگرچه مالکیت معنوی با چاپ مقاله به دانشگاه داده شده است.

چالش های پیش رو: اولویت سنجی و تدوین آیین نامه ها

معاون تحقیقات و فناوری مؤسسه واکسن و سرم سازی رازی اظهار کرد: با توجه به انتظاراتی که صنعت و دانشگاه از نتایج جشنواره امیرکبیر برای پایان نامه های دانشجویی دارند، این پرسش مطرح می شود که جشنواره چگونه این چالش ها را حل خواهد کرد. وی ادامه داد: به هر حال هر یک از دو حوزه دانشگاه و صنعت خود را اول می دانند و می خواهند در فعالیتهای پژوهشی و رنکینگ ها در رأس قرار بگیرند. مرادی بیدهندی تصریح کرد: تمامی این موارد باعث می شود همراهی مناسبی شکل نگیرد و در شرایطی که این دو بخش می توانند در امتیازها سهیم باشند، چالش هایی به وجود آید.

وی خاطرنشان کرد: در مجموع می توان گفت جشنواره امیرکبیر بر پایه و سیستم خوبی بنیان گذاشته شده است، اما به شرط آنکه در ادامه مسیر رشد خود، سازوکارها و آیین نامه های اصولی تر و دقیق تری با توجه به تجربیات دوره های قبل برای آن تدوین شود. وی خاطرنشان کرد: درباره حل برخی مشکلات و ایجاد سازوکارهای جدید برای جشنواره در سال های گذشته صحبت های زیادی شده، اما به نظر می رسد کمتری عملیاتی شده اند.

استقبال صنایع خصوصی و شرایط خاص حوزه دارویی

معاون تحقیقات و فناوری مؤسسه واکسن و سرم سازی رازی افزود: ممکن است برخی صنایع خصوصی با استفاده از توان دانشگاه و جذب دانشجو، بخشی از مشکلات خود را حل کنند؛ کما اینکه در دوره های قبل شاهد استقبال صنایع خصوصی از جشنواره بودیم و آن ها منتظر بودند نیرویی تازه نفس بخشی از کارشان را پیش ببرد. وی در ادامه مطرح کرد: در حوزه فرآورده های بیولوژیک و دارویی شرایط کمی متفاوت است و با احتیاط بیشتری در این عرصه قدم برداشته می شود. با این وجود، با توجه به اهمیت جشنواره و ارزشمند بودن نتایج آن، مؤسسه رازی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد خود را از طریق وزارت بهداشت جذب می کند و در این فرایند، دانشجو از ابتدا وابسته به مؤسسه بوده و از تعهدات و الزامات آن آگاه است.

توقعات متقابل و اهمیت تجربه عملی دانشجو

وی در خصوص تدوین سازوکارها و آیین نامه های بیشتر گفت: دیده شدن صنعت و دانشگاه هرکدام به صورت مجزا باید در جشنواره لحاظ شود. زمانی که ایده معرفی می شود، تجهیزات و بستر اجرا از سوی صنعت فراهم است و انتظار دارد در این فرایند دیده شود، اما دانشگاه نیز با آورده خود که دانشجو و مقاله است، همین انتظار را دارد و حاضر نیست از آن چشم پوشی کند. مرادی ادامه داد: دانشگاه ها با توجه به اینکه طرح، پروژه یا ایده متعلق به صنعت است و دانشجو با این عناوین پایان نامه خود را انجام می دهد، خواستار آن هستند که صنعت استاد راهنمای دوم یا استاد مشاور معرفی کند و بخشی از کار پایان نامه در صنعت انجام شود.

وی در پایان تأکید کرد: با وجود این چالش ها، در مسیر برگزاری جشنواره تاکنون خللی ایجاد نشده است. به عنوان نماینده صنعت معتقدیم تا زمانی که دانشجو وارد عرصه صنعت نشود، تجربه کسب نخواهد کرد و بدون این تجربه، در آینده قادر به پذیرش مسئولیت های بزرگ نخواهد بود. جشنواره امیرکبیر به دنبال آن است که دانشگاه از پروژه و مقاله محوری فاصله گرفته و به سمت عملکردی و عملیاتی شدن ایده ها حرکت کند؛ مسیری که بستری برای رشد فراهم کرده و به شناسایی برترین ها برای کمک به صنعت منجر می شود.

ظرفیت بی نظیر جشنواره برای گفتمان پژوهشی کشور

دکتر علی قنبری، استاد دانشگاه خوارزمی

با بیان اینکه جشنواره ملی امیرکبیر یک رویداد رقابتی ملی و تقاضامحور است، گفت این جشنواره می‌تواند از یک برنامه سالانه به یک راهبرد پیوسته برای پیوند دانشگاه و صنعت تبدیل شود. او تأکید کرد که تقویت حمایت از دانشجو در مرحله تعریف مسئله، اجرای پژوهش و تجاری‌سازی نتایج، از الزامات اثرگذاری بیشتر این رویداد است.

جشنواره‌ای برای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تقاضامحور

دکتر قنبری با بیان اینکه جشنواره امیرکبیر یک رویداد رقابتی ملی است که به پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی اختصاص دارد، گفت: تقاضامحور بودن آثار از ویژگی‌های ممتاز این جشنواره است. موضوعات این پایان‌نامه‌ها در پاسخ به نیازهای واقعی و ملموس صنایع، سازمان‌ها و جامعه تعریف شده‌اند و هدفشان حل یک مسئله عملی است. دکتر علی قنبری در گفت‌وگو با ایسنا، با تأکید بر اینکه این جشنواره یک مشوق ارزشمند برای دانشجویان بوده است، اظهار کرد: یک چالش موجود این است که آگاهی دانشجویان از این جشنواره هنوز نیازمند تقویت است و بر این اساس، مشارکت‌کنندگان در حال حاضر محدود به درصد کمی از جامعه دانشجویی است. همچنین، ارزیابی دقیق میزان دستیابی جشنواره به اهداف بلندمدت خود، مستلزم گردآوری داده‌ها و اطلاعات میدانی است که در حال حاضر به نظر می‌رسد به طور کامل در دسترس نیست.

سه گام برای تبدیل جشنواره به یک جریان اثرگذار

وی بیان کرد: تاکنون چهار دوره از این جشنواره برگزار شده و این رویداد تقدیر از پژوهش‌های تقاضامحور را در برنامه خود داشته است، اما در این مرحله شاید بهتر باشد نقش حمایتی در ابتدای مسیر تحقیق و همچنین در طول اجرای پژوهش را نیز مورد نظر قرار دهد. قنبری یادآور شد: برای آنکه این جشنواره بتواند به یک فرآیند مؤثر و گفتمان‌محور در مسیر تحقیقات دانشجویان تبدیل شود، باید سه گام اساسی در فرآیند موجود صورت بگیرد: ۱. جمع‌آوری نیازهای پژوهشی سازمان‌ها و ثبت آنها در سامانه جشنواره، تا دانشجو در ابتدای مسیر بتواند موضوعی تقاضامحور انتخاب کند. ۲. ارائه تسهیلات و کمک‌های مادی و معنوی به دانشجو در فرایند تحقیق، به‌ویژه برای دریافت داده‌های اولیه، انجام آزمایش‌ها و عبور از موانع زمانی و اداری. ۳. تأمین هزینه‌های تحقیق و یاری‌رسانی مالی به دانشجو، تا مسیر پژوهش کاربردی با پشتوانه واقعی همراه شود.

این استاد دانشکده فنی مهندسی دانشگاه خوارزمی گفت: متأسفانه برخی دانشجویان برای دریافت داده‌های اولیه، با تأخیرها و موانع زمانی در سازمان‌های دولتی و خصوصی مواجه می‌شوند. متولیان جشنواره می‌توانند با یاری‌رسانی در فرآیند جمع‌آوری داده و همچنین انجام آزمایش‌ها، این مسیر را هموار کنند. انتظار کار اصولی و بنیادی، باید با یک فرآیند حمایتی در جمع‌آوری داده‌ها و انجام آزمایش‌ها همراه باشد تا کمک به دانشجویان محقق به یک فرهنگ تبدیل شود. وی ادامه داد: حمایت از جمع‌آوری داده و انجام آزمایش باید یک استاندارد شود، زیرا دانشجو در حال بررسی راه‌های حل یک مسئله است.

ضرورت عبور از جنبه‌های شکلی به عمق اثرگذاری

قنبری ضمن اشاره به تلاش‌های قابل‌قدردانی جهاد دانشگاهی در برگزاری این جشنواره، افزود: جشنواره یک حرکت اصولی برای حل مشکلات جامعه است و برگزاری آن باید با سطح و عمق ملی مطابقت داشته باشد. در واقع، مهم است که از تمرکز بر جنبه‌های شکلی و ظاهری فراتر رود و بر عمق بخشیدن و اثرگذاری واقعی این حرکت تأکید کند. این کار نیازمند جامع‌نگری بیشتر به این رویداد است.

وی با بیان اینکه بنیاد ملی نخبگان نقش ارتباط‌دهنده بین گروه‌های داوری جشنواره را برعهده داشته، افزود: اگرچه ممکن است تمرکز بنیاد بر ارتباط‌دهی اجزای سیستم باشد، اما تأکید من بر این است که برای مشاهده اثرات واقعی این حرکت، باید از ابتدای مسیر و در طول فرآیند پژوهش، در کنار دانشجویان قرار گرفت.

اگر صنعت مسئله را تعریف کند، دانشگاه راه‌حل را خواهد ساخت

استاد دانشگاه خوارزمی یادآور شد: اگر اتاق بازرگانی بتواند مشکلات موجود در صنعت را جمع‌آوری، دسته‌بندی و تدوین کند، دانشگاهیان به راحتی می‌توانند عناوین پایان‌نامه‌ها را در همان مسیر تعریف کنند. یکی از مسائل محوری این است که در بسیاری از موارد، تعریف مسئله از سوی صنعت به طور کافی اتفاق نمی‌افتد تا دانشگاه برای آن راه‌حلی پیدا کند.

وی ادامه داد: گاهی این تصور وجود دارد که مسئله‌ای وجود ندارد و همه چیز مطلوب است، در حالی که می‌دانیم شرایط اقتصادی و فنی در بسیاری از موارد جای بهبود دارد. برای مثال، منابع آب زیرزمینی در استان البرز در حال کاهش است. سؤال اینجاست که آیا سازمان آب منطقه‌ای این موضوع را به عنوان یک مشکل تعریف کرده و از دانشگاهیان برای تحقیق در این باره حمایت می‌کند؟ متولیان جشنواره باید در قدم اول، فرهنگ تعریف مسئله و بیان مشکل را ترویج کنند.

از پژوهش تا تجاری‌سازی؛ نیاز به واسطه‌گری و حمایت واقعی

قنبری در ادامه تصریح کرد: تجاری‌سازی مرحله بعد از انجام تحقیق است. محققانی که محصولی را در سطح آزمایشگاهی تولید می‌کنند، برای تجاری‌سازی آن نیاز به همکاری با سازمان‌های بزرگ‌تر دارند. متولیان جشنواره باید در ارتباط بین شرکت‌های خصوصی بزرگ و استارت‌آپ‌هایی که ایده دارند، نقش واسطه‌گر فعال را ایفا کنند؛ یعنی ظرفیت‌های مناسب را شناسایی کرده و آنها را به هم معرفی کنند. بنیاد نخبگان می‌تواند با فراهم کردن ضمانت‌های لازم، دانشجو را برای شرکت‌های خصوصی بیمه کند.

این استاد دانشگاه معتقد است جشنواره با انتقال تمرکز از یک رویداد سالانه به یک راهبرد پیوسته و زیرساختی، می‌تواند الگویی شود که در آن صنعت، دانشگاه را به عنوان مرکز حل مسئله خود ببیند.

جشنواره امیرکبیر برای اثرگذاری ملی نیازمند برندسازی و تقویت مشوق‌هاست

دکتر آرمین توحیدی، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران با اشاره به روند برگزاری جشنواره امیرکبیر،

این رویداد را نمادی برای تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت دانست و اظهار کرد: برای اثرگذاری عمیق‌تر، این جشنواره باید به سمت برندسازی ملی و ایجاد مشوق‌های مؤثرتر برای مشارکت نخبگان حرکت کند.

دکتر توحیدی در گفت‌وگو با ایسنا با بیان اینکه جشنواره امیرکبیر چند سالی است با محوریت استان البرز برگزار می‌شود، افزود: این جشنواره در ابتدا بیشتر جهت‌گیری استانی داشت، اما به تدریج رویکرد ملی پیدا کرده که به نظر من یک نقطه عطف محسوب می‌شود.

چالش دیرینه: شکاف بین صنعت و دانشگاه

وی درخصوص ارتباط بین صنعت و دانشگاه، افزود: با وجود تلاش‌های انجام‌شده، ارتباط صنعت و دانشگاه همچنان یکی از گره‌های بازنشده کشور است. طی دهه‌های گذشته اقدامات گسترده‌ای در این زمینه صورت گرفته، اما هنوز صنعت آن ارتباط و حتی اعتماد لازم را نسبت به دانشگاه به‌طور کامل پیدا نکرده است. از سوی دیگر، بسترهای قانونی و محمل‌های لازم نیز به‌طور کامل فراهم نبوده‌اند.

توحیدی با اشاره به قانون جهش تولید دانش‌بنیان و معافیت‌های مالیاتی پیش‌بینی‌شده در آن گفت: این قانون در سال‌های اخیر یک نقطه امید ایجاد کرد تا صنایع و تولیدکنندگان از ظرفیت‌های مالیاتی برای تحقیق و توسعه و سرمایه‌گذاری در مراکز پژوهشی استفاده کنند، اما هنوز به چشم‌انداز مورد نرسیده‌ایم و نیازمند تلاش بیشتری هستیم.

جشنواره امیرکبیر: نمادی برای بهبود رابطه و اعتمادسازی

رئیس اداره پژوهش دانشکدگان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، جشنواره امیرکبیر را در این مسیر یک نماد توصیف کرد و ادامه داد: برگزاری چنین رویدادهایی می‌تواند به عنوان یک مدل تشویقی و سمبل برای بهبود رابطه صنعت و دانشگاه عمل کند و فرهنگ قدردانی از فعالان این حوزه را تقویت کند، اما این تنها بخشی از ماجراست. اصل موضوع، ایجاد بسترهای لازم و اعتمادسازی بین دو طرف و کمک به حل مسائل واقعی صنعت است.

ارزیابی عملکرد: از استانی تا ملی

توحیدی با ارزیابی عملکرد جشنواره در سال‌های گذشته گفت: در حد بضاعت، در سطح استان اقدامات خوبی انجام شده، اما هنوز رویکرد ملی آن به‌صورت کامل محقق نشده است. ممکن است در اطلاع‌رسانی یا ایجاد محرک‌های کافی برای مشارکت گسترده‌تر ضعف‌هایی وجود داشته باشد.

وی در توضیح این موضوع افزود: وقتی یک عضو هیئت علمی یا دانشجو احساس کند که حضور در یک جشنواره علاوه بر دریافت جایزه یا امتیاز مقطعی، در روند ارتقای علمی و حرفه‌ای او نیز اثرگذار است، طبیعتاً

انگیزه بیشتری برای مشارکت خواهد داشت. به همین دلیل جشنواره باید با نهادهای سیاست‌گذار حوزه علم و فناوری مانند وزارت علوم، معاونت فناوری و شورای عالی انقلاب فرهنگی ارتباط مؤثرتری برقرار کند تا در آیین‌نامه‌های ارتقای علمی و رتبه نیز جایگاه پیدا کند.

نیاز به برندسازی ملی و جایگاه در مقررات ارتقا

توحیدی با مقایسه جشنواره امیرکبیر با جشنواره‌های باسابقه‌ای مانند خوارزمی، فارابی و ابن‌سینا گفت: این جشنواره‌ها سال‌هاست در مقررات وزارت علوم به‌عنوان جشنواره‌های معتبر شناخته شده‌اند و از برند ملی برخوردارند، اما جشنواره امیرکبیر هنوز نیازمند برندسازی جدی است. هر زمان این برند شکل بگیرد، مشارکت نخبگان نیز به‌صورت طبیعی افزایش خواهد یافت.

تمایز اصلی: تمرکز بر اثرگذاری در جامعه و صنعت

وی یکی از مهم‌ترین تمایزهای جشنواره امیرکبیر نسبت به سایر رویدادهای علمی کشور را تمرکز ویژه آن بر ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه دانست و تصریح کرد: بسیاری از جشنواره‌های علمی بر تولید مقاله، کتاب یا ثبت اختراع تمرکز دارند، اما جشنواره امیرکبیر به‌طور مشخص فعالیت‌هایی را برجسته می‌کند که در بطن جامعه و صنعت اثرگذار بوده‌اند. این ویژگی می‌تواند آن را به رویدادی منحصربه‌فرد در کشور تبدیل کند.

دانشگاهیان؛ نیروی محرکه جشنواره

این عضو هیأت علمی دانشگاه تهران در پایان درباره نقش دانشگاهیان در این رویداد گفت: استادان و دانشجویان نیروی محرکه اصلی جشنواره هستند و بدون مشارکت آن‌ها، جشنواره از محتوا خالی می‌شود.

این یک فرآیند دوسویه است؛ از یک‌سو باید مشوق‌های لازم برای افزایش انگیزه اعضای هیئت علمی و دانشجویان فراهم شود و از سوی دیگر، جشنواره نیز باید نشان دهد که فعالیت‌های آن‌ها را به‌طور جدی رصد و قدردانی می‌کند.

توحیدی ابراز امیدواری کرد: با برنامه‌ریزی دقیق‌تر و تعامل گسترده‌تر با نهادهای ملی، جشنواره امیرکبیر در سال‌های آینده بتواند نقش پررنگ‌تری در تقویت پیوند دانشگاه و صنعت ایفا کند.

جشنواره امیرکبیر به «بلوغ» رسیده / ضرورت پیگیری نتایج پژوهش‌ها برای جلوگیری از رهاشدگی

دکتر محمد نبیونی، استاد دانشگاه خوارزمی و رئیس انجمن زیست شناسی ایران با اشاره به برگزاری پنجمین دوره جشنواره ملی امیرکبیر، هدف اصلی این جشنواره را ایجاد گفت‌وگو میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها با بخش‌های کارفرمایی کشور اعم از صنعت، دولت و نهادهای عمومی دانست تا پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها بر اساس مسائل واقعی جامعه طراحی و اجرا شوند.

دکتر نبیونی در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان اینکه جشنواره امیرکبیر طی چهار دوره گذشته به بلوغ قابل توجهی رسیده است، گفت: این جشنواره پل ارتباطی دانشگاه و صنعت است و خوشبختانه در طول این چهار دوره، با همکاری جهاد دانشگاهی، اتاق بازرگانی و بنیاد نخبگان، دبیرخانه علمی و اجرایی جشنواره فعالیت خود را انجام داده و در دوره پنجم شاهد استقبال بسیار خوبی بوده‌ایم. این امر نشان می‌دهد گفت‌وگو میان دانشگاه و صنعت شکل گرفته و زمینه حل مسائل واقعی جامعه و صنعت برای دانشجویان فراهم شده است. افزایش آمار و مشارکت، نویدبخش روند مثبت جشنواره و رشد ارتباط صنعت و دانشگاه است.

شکل‌گیری گفت‌وگو میان حل مسئله و فرایند کارفرمامحوری

عضو هیات علمی دانشگاه خوارزمی ادامه داد: اکنون گفت‌وگو میان حل مسئله در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها شکل گرفته و به خوبی دنبال می‌شود. علاوه بر این، طرح‌های مختلفی مانند طرح شهید احمدی روشن و طرح شهید بهشتی نیز در بنیاد ملی در همین راستا انجام شده‌اند. امیدواریم با تشکیل شورای عالی جشنواره، اتفاقات بهتری در دوره پایانی جشنواره رقم بخورد. رئیس بنیاد نخبگان البرز با اشاره به فرایند حمایت از برگزیدگان گفت: در جشنواره امیرکبیر، موضوع ایده‌های برتر مطرح نیست. پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی که در این جشنواره شرکت می‌کنند از ابتدا کارفرما داشته‌اند و براساس سفارش کارفرما، پروپوزال آنها تهیه و تایید شده است. دانشجو تحقیق خود را انجام داده و پس از دفاع، مدرک تحصیلی دریافت کرده است. بسیاری از این پژوهش‌ها به تولید محصول، ارائه خدمات، ثبت اختراع یا پتنت و انتشار مقاله منجر شده‌اند.

کارفرمامحوری در ارزیابی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

وی افزود: جشنواره امیرکبیر، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را بر اساس کارفرمامحوری ارزیابی می‌کند و بنیاد ملی نخبگان نیز جشنواره را در فهرست جشنواره‌هایی قرار داده که برگزیدگان آن می‌توانند از امتیازات مسیر نخبگی بهره‌مند شوند. این اقدام انگیزه حضور و مشارکت دانشجویان را افزایش می‌دهد. همچنین جشنواره ایده‌های برتر که به شکل سالانه برگزار می‌شود، بیشتر مرحله ایده و رقابت اولیه را پوشش می‌دهد، اما جشنواره امیرکبیر پژوهش‌ها را تا مرحله کاربرد، دفاع و نتایج عملی پیش می‌برد.

افزایش مشارکت، نقش اساتید و چالش‌های جشنواره

نبیونی در پاسخ به میزان مشارکت دانشجویان و اساتدان گفت: بر اساس آمار دبیرخانه، امسال نسبت به سال گذشته بیش از ۳۵ درصد افزایش کمی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها داشته‌ایم. این نشان‌دهنده استقبال بیشتر دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اثرگذاری نقش اساتدان راهنما و مشاور است. اساتدان نقش مهمی در ایجاد ارتباط اولیه با صنعت، شناسایی مسئله و هدایت علمی دانشجو دارند. آنها مقدمات پژوهش را فراهم می‌کنند و پس از پایان تحقیق، نتایج در اختیار کارفرما قرار می‌گیرد.

ضرورت پیگیری اثرگذاری پژوهش‌ها پس از جشنواره

این استاد دانشکده علوم زیستی دانشگاه خوارزمی با اشاره به ضرورت پیگیری اثرگذاری پژوهش‌ها بعد از جشنواره تأکید کرد: یکی از چالش‌های اصلی جشنواره‌ها این است که اگر پس از انتخاب برگزیدگان، نتایج رها شود، انگیزه حضور در دوره‌های بعدی کاهش می‌یابد. به همین دلیل در این دوره، نشست‌های تخصصی میان صنعت و دانشگاه برگزار می‌شود تا موانع و مشکلات برطرف شده و ارتباط دانش‌آموخته، استاد و کارفرما برای استفاده بهینه از نتایج پژوهش‌ها با نمایندگان صنعت و حلقه‌های واسطه بین دانشگاه و جامعه ادامه یابد.

نبیونی اظهار کرد: به همین دلیل در این دوره تلاش شده از طریق برگزاری نشست‌های تخصصی میان صنعت، دانشگاه و برگزیدگان دوره‌های گذشته و با نقش‌آفرینی جهاد دانشگاهی و اتاق بازرگانی، موانع موجود بررسی و زمینه استفاده مؤثرتر از نتایج پژوهش‌ها فراهم شود.

آینده جشنواره؛ رتبه‌بندی بر اساس اثرگذاری

وی در ادامه گفت: امیدواریم امکان معرفی اساتدان راهنمای برتر و مراکز علم و فناوری فعال فراهم شود و نوعی رتبه‌بندی دانشگاهی بر اساس میزان مشارکت و نتایج پایان‌نامه‌ها و رساله‌های کارفرمامحور شکل بگیرد تا کیفیت و اثربخشی جشنواره در دوره‌های آینده ارتقا یابد.

جشنواره؛ مصداقی از امر به معروف در مسیر پیوند دانشگاه و صنعت

دکتر عزیزالله حبیبی، استاد دانشگاه خوارزمی، برگزاری جشنواره ملی امیرکبیر را گامی ارزشمند در جهت تقویت ارتباط راهبردی میان دانشگاه و صنعت دانست. با این حال، وی معتقد است که هنوز اجزای درگیر در این دو حوزه به یک راه حل سیستماتیک و ساختارمند دست نیافته‌اند. به گفته حبیبی، برقراری این پیوند نیازمند «اراده ملی»، روندی تعریف‌شده، نگاهی منظم، تعیین وظایف مشخص برای تمامی ذی‌نفعان و ایجاد یک سازمان نظارتی است.

دکتر حبیبی در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به اهمیت آگاه‌سازی جامعه دانشگاهی و صنعتی، جشنواره

امیرکبیر را مصداقی از «امر به معروف» برشمرد و تأکید کرد: «هدف این جشنواره، رفع نیازهای مردم از طریق تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه است که خود یک امر خیر و معروف محسوب می‌شود.»

لزوم ارتقای جشنواره به سطح حاکمیتی و ملی

دکتر حبیبی با تأکید بر اینکه جشنواره امیرکبیر برای دستیابی به اهداف کلان خود باید به سطح ملی ارتقا یابد، خاطرنشان کرد: «نهادهای بالادستی نظیر معاونت علمی ریاست جمهوری، شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت علوم و کمیسیون آموزش مجلس باید در این فرایند دخیل باشند. اگر جشنواره در این سطح برگزار شود، می‌توان به افزایش اثربخشی آن امیدوار بود.»

او با مقایسه جشنواره امیرکبیر با جشنواره‌هایی نظیر خوارزمی و فارابی، افزود: «آن جشنواره‌ها به دلیل حمایت مستقیم نهادهای حاکمیتی، به جایگاه ملی رسیده‌اند و متقاضیان با اشتیاق در آن‌ها شرکت می‌کنند. جشنواره امیرکبیر نیز باید به همین سمت هدایت شود؛ نباید تصور کرد این جشنواره مختص استان البرز است، بلکه نیازمند تبلیغات وسیع ملی و رسانه‌ای برای معرفی به جامعه نخبگانی کشور است.»

نقش صنعت و جهاد دانشگاهی در تحول پژوهش‌های کاربردی

رئیس اسبق دانشگاه خوارزمی به ضرورت تغییر در رویکردهای حمایتی اشاره کرد و گفت: «علاوه بر دانشجویان و اعضای هیئت علمی، باید برای بخش صنعت نیز هدف‌گذاری‌های مشخصی صورت گیرد. صنعت باید بداند که مشارکت در این جشنواره، آورده‌ها و امتیازاتی برای او به همراه دارد؛ چرا که نیمی از بدنه این پیوند، صنعت است.»

وی در پایان، نقش جهاد دانشگاهی را در این میان کلیدی توصیف کرد و اظهار داشت: «جهاد دانشگاهی به عنوان نهادی برخاسته از انقلاب اسلامی، دارای ظرفیت بالایی برای پیشبرد این مأموریت است. خاستگاه جشنواره امیرکبیر نیز به این نهاد بازمی‌گردد و جهاد دانشگاهی می‌تواند با عمل به عنوان عامل پیونددهنده میان قانون‌گذاران، ستاد اجرایی و نهادهای نظارتی، هسته اصلی و ساختار لازم برای ارتقای این پیوند را فراهم کند.»

نقش بنیاد نخبگان، اتاق بازرگانی و بخش خصوصی در ملی شدن جشنواره

حبیبی در ادامه، نقش بنیاد نخبگان را در ملی شدن جشنواره امیرکبیر مهم دانست و گفت این بنیاد ملی، به دلیل پیوند با معاونت علمی ریاست جمهوری و اتکا به ظرفیت‌های خلاقیت و نوآوری، می‌تواند در این مسیر نقش مؤثری ایفا کند. به گفته او، بنیاد نخبگان با همکاری جهاد دانشگاهی می‌تواند اسناد لازم را برای تصویب در مراجع ذیصلاح حاکمیتی تدوین کند تا

جایگاه جشنواره به عنوان یک رویداد ملی تثبیت و زمینه حمایت مالی آن فراهم شود. وی همچنین یادآور شد که بنیاد نخبگان استان البرز نیز تاکنون از عناصر تأثیرگذار در پیشبرد اهداف این جشنواره بوده است.

ضرورت مشارکت اتاق بازرگانی و صنعت در نیازسنجی

حبیبی در ادامه به نقش اتاق بازرگانی اشاره کرد و گفت نوآوری، بومی‌سازی دستاوردهای علمی و تبدیل آن‌ها به فناوری، نیازمند مجموعه‌ای بهره‌بردار است. از نگاه او، اتاق بازرگانی می‌تواند با شناسایی نیازهای واقعی صنعت، آن‌ها را به دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی منتقل کرده و از این مراکز حمایت کند. او تأکید کرد که دولت به تنهایی قادر به پاسخ‌گویی به همه نیازهای فناورانه بخش تحقیقات نیست و در حوزه‌هایی که جنبه حاکمیتی ندارند، این بخش خصوصی و صاحبان صنایع هستند که باید پیشگام شوند و نیازهای خود را به دانشگاه عرضه کنند.

این استاد گروه شیمی دانشگاه خوارزمی با اشاره به تأثیرگذاری کمتر از انتظار جشنواره در برخی حوزه‌ها، گفت هرچند این نگاه در سال‌های اخیر تقویت شده که دانشجویان دکتری بر اساس پایان‌نامه‌های کارفرمامحور هدایت شوند، اما در عمل هنوز تعداد کمی از موضوعات پایان‌نامه‌ها واقعاً کاربردی هستند. به گفته او، بسیاری از پروژه‌ها به گونه‌ای تعریف می‌شوند که حتی در مقطع کارشناسی ارشد نیز قابل اجرا نیستند و این مسئله نیازمند بازنگری جدی است.

فرهنگ‌سازی و طراحی نقشه راه برای حرکت ملی

حبیبی تأکید کرد که موضوع‌شناسی و نیازسنجی صنایع باید با همکاری دانشگاه‌ها و اتاق بازرگانی از طریق برگزاری جلسات تخصصی و شکل‌گیری گفتمان‌های علمی دنبال شود. او گفت این مسیر نه برای دانشگاه و نه برای صنعت، کاری یک‌شبه نیست و هدف اصلی، فرهنگ‌سازی است. به باور او، این فرهنگ‌سازی نیازمند زمان، طراحی نقشه راه و معرفی موضوعات شناسایی‌شده به پژوهشگران است تا یک حرکت ملی و بلندمدت شکل بگیرد.

لزوم تشکیل کارگروه‌های تخصصی و گسترش فعالیت‌های میدانی

وی در ادامه خاطرنشان کرد که جشنواره در گام نخست باید در سطح ملی برای همه عناصر شناخته شود و در گام بعد، با تشکیل جریان‌ها و کارگروه‌های تخصصی، جلسات کاربردی را در نقاط مختلف کشور برگزار کند. به گفته او، در مناطق دارای ظرفیت‌های خاص، مانند قطب‌های تولید پسته، خرما یا مراکز گسترده کشت و صنعت، دانشگاه و صنعت می‌توانند برای رفع کاستی‌ها، ارتقای محصول و حل مسائل عملی، نشست‌ها و کارگروه‌های مشترک برگزار کنند.

حبیبی افزود جشنواره می‌تواند با برگزاری سمینارها و کارگاه‌های تخصصی در این مناطق، راهکارهای عملی ارائه دهد و الگوهای موفق را معرفی کند. در این صورت، جشنواره از یک رویداد صرفاً معرفی‌کننده فراتر رفته و به یک جریان چندبعدی تبدیل می‌شود که هم برترین‌های این حوزه را معرفی می‌کند و هم مسیر پیوند عمیق‌تر میان دانشگاه و صنعت را هموار می‌سازد.

ضرورت تقویت انگیزه استادان برای ارتباط با صنعت

دکتر حجت اله علمداری، عضو هیئت علمی گروه شیلات دانشکده منابع طبیعی دانشگاه صنعتی خاتم الانبیا بهبهان، با اشاره به ضرورت تقویت ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت، اظهار کرد: به نظر می‌سید دانشگاه‌ها هنوز نتوانسته‌اند ارتباط خود را با مسائل و نیازهای جامعه به شکل مطلوب برقرار کنند و در قوانین و معیارهای بالادستی نیز توجه و امتیاز کافی به فعالیت‌های استادان در حوزه ارتباط با صنعت و جامعه اختصاص نیافته است.

دکتر علمداری در گفت و گو با ایسنا در ارزیابی خود از وضعیت ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه اظهار کرد: این ارتباط همچنان با شرایط مطلوب فاصله دارد و استادان در برقراری ارتباط مؤثر با مجموعه‌های صنعتی خارج از دانشگاه با مشکلاتی مواجه هستند. به نظر می‌سید دانشگاه‌ها باید از حالت ایزوله خارج شوند و ارتباط خود را با مسائل و نیازهای واقعی جامعه و صنعت بیش از گذشته تقویت کنند.

شکاف میان دانشگاه و صنعت و نبود قوانین حمایتی

این استاد راهنمای پایان‌نامه‌های کارفرما محور دوره گذشته جشنواره امیرکبیر، دلیل اصلی این وضعیت را نبود قوانین و معیارهای مناسب در نظام آموزش عالی دانست و افزود: در قوانین بالادستی، مسیر چاپ مقالات خارجی، مقالات ISI و موارد مشابه تعریف شده اما ارزش‌گذاری‌ها بر این اساس نیست. اگرچه در دانشگاه‌ها واحدهای مرتبط با ارتباط با صنعت و جامعه ایجاد شده و درباره ضرورت این ارتباط نیز صحبت می‌شود، اما مهم‌تر از آن، معیارها و شاخص‌هایی است که در عمل برای ارزیابی و ارتقای اعضای هیئت علمی مورد توجه قرار می‌گیرد و باید در این بخش نیز جایگاه ارتباط با صنعت و جامعه پررنگ‌تر شود. این استاد دانشگاه با بیان اینکه امتیاز فعالیت‌های ارتباط با صنعت برای اعضای هیئت علمی کافی نیست، ادامه داد: امتیازی که برای کار ارتباط با صنعت به هیئت علمی داده می‌شود کم است. این موضوع باید در همه بخش‌ها از جمله حقوق و حتی امکانات رفاهی اعضای هیئت علمی دیده شود.

ضرورت بازنگری در نظام ارزیابی و ارتقای اعضای هیئت علمی

وی با تأکید بر ضرورت تقویت انگیزه استادان برای ارتباط با صنعت، مطرح کرد: اگر قرار است ارتباط دانشگاه و صنعت تقویت شود، باید فعالیت استادانی که در این زمینه نقش آفرینی می‌کنند در نظام ارزیابی و ارتقای اعضای هیئت علمی به شکل جدی‌تری مورد توجه قرار گیرد، اما در شرایط فعلی این‌گونه نیست.

اولویت مقالات ISI در برابر فعالیت‌های کاربردی

علمداری با اشاره به معیارهای ارزیابی اعضای هیئت علمی افزود: در شرایط فعلی، انتشار مقالات ISI و Q1 از امتیاز و اهمیت بیشتری در ارزیابی استادان برخوردار است و همین مسئله باعث شده فعالیت‌های مرتبط با ارتباط دانشگاه و صنعت، آن‌گونه که باید مورد توجه قرار نگیرد.

نقش کلیدی استاد راهنما در پژوهش‌های صنعتی

وی با اشاره به تجربه خود در دوره گذشته جشنواره امیرکبیر مطرح کرد: در این دوره راهنمایی سه پایان‌نامه را بر عهده داشتم، به نظر می‌رسد نقش و جایگاه استادان راهنما در فرآیند ارزیابی و تقدیر از پایان‌نامه‌های برتر می‌تواند پررنگ‌تر باشد. انتظار می‌رود برای استادانی که در هدایت و به ثمر رسیدن این پژوهش‌ها

نقش داشته‌اند نیز سازوکار مشخصی برای ارزیابی، رتبه‌بندی و ایجاد انگیزه در نظر گرفته شود.

این عضو هیئت علمی تأکید کرد: ممکن است استادی هیچ فعالیتی در این حوزه نداشته باشد و استاد دیگری پنج پایان‌نامه را هدایت کرده باشد. نباید برای استادانی که در این حوزه فعالیت می‌کنند رتبه‌بندی و ارزش ویژه‌ای در نظر گرفته می‌شد؟ اگر چنین امتیازی وجود داشت، دلگرمی ایجاد می‌شد تا به جای سه پایان‌نامه، پنج پایان‌نامه برای جشنواره ارسال کنم.

وی با انتقاد از بی‌توجهی به نقش استادان راهنما در جشنواره‌ها، گفت: دانشجوی کارشناسی ارشد امروز به تنهایی نمی‌تواند ارتباط لازم را برقرار کند و باید یک نفر او را هدایت کند. استاد باید از مرحله نوشتن پروپوزال تا زمان دفاع، دانشجوی را هدایت کند. شرایط امروز با ۲۰ یا ۳۰ سال پیش متفاوت است و استاد باید بسیاری از امور را برای دانشجوی هدایت و مدیریت کند.

علمداری ادامه داد: پایان‌نامه برتر فقط متعلق به دانشجو نیست و باید آن را به ریشه‌اش، یعنی استاد راهنما، منتسب کرد. شما نباید فقط برگ و محصول نهایی را ببینید، باید بررسی کنید چه کسی این دانشجو را هدایت کرده است.

لزوم تطبیق اساتید با نیازهای جامعه

این استاد دانشگاه همچنین درباره نقش صنایع و دستگاه‌های اجرایی در انتقال نیازهای پژوهشی به دانشگاه اظهار کرد: نمی‌توان انتظار داشت صنعت و دستگاه اجرایی به دنبال دانشگاه بایند. استاد باید خودش را با جامعه منطبق کند. جامعه نمی‌تواند خودش را با استاد منطبق کند در واقع استاد است که باید با جامعه ارتباط بگیرد.

علمداری تأکید کرد: برای ایجاد این انگیزه باید جرقه را در استاد زد و این نیاز را در او ایجاد کرد که باید به دنبال دانش و حل مسائل واقعی برود. اگر استاد وارد این مسیر شود، طرح‌ها بسیار جلو خواهد افتاد.

راهکارهای ایجاد انگیزه در اساتید

وی درباره سازوکارهای مورد نیاز برای افزایش ارتباط استادان با صنعت نیز گفت: وزارتخانه باید همان امتیازهایی را که برای مقالات علمی سطح بالا، از جمله مقالات Q1 در نظر می‌گیرد، برای استادانی که به دنبال برقراری ارتباط با صنعت هستند نیز در نظر بگیرد، حتی می‌توان امتیاز بیشتری برای این فعالیت‌ها تعیین کرد.

ضرورت توجه به اساتید در جشنواره‌ها

وی درباره نقش جشنواره‌هایی مانند جشنواره امیرکبیر در تغییر رویکرد دانشگاه‌ها و دانشجویان نسبت به پژوهش، تأکید کرد: اگر به استاد اهمیت داده شود، رویکردها تغییر می‌کند. در جشنواره امیرکبیر به دانشجو اهمیت داده شده و تقریباً صفر تا صد کار مربوط به دانشجو بوده است، در حالی که باید بخش عمده توجه به استاد راهنما باشد.

وی خاطر نشان کرد: جشنواره‌ای در این سطح می‌تواند یک جشنواره ملی باشد و امتیازدهی به استادان راهنما و معرفی استادان اول، دوم و سوم می‌تواند برای رزومه علمی آنها بسیار مهم باشد.

معیار ارزیابی دانشگاه از تعداد مقاله به میزان حل مسائل تغییر کند

دکتر حامد کتابچی، دانشیار گروه مهندسی و مدیریت آب دانشگاه تربیت مدرس با تأکید بر ضرورت افزایش سهم پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های مسئله‌محور، خواستار تغییر معیارهای ارزیابی دانشجویان و اعضای هیئت علمی از تمرکز صرف بر تولید مقاله به سمت میزان اثرگذاری پژوهش‌ها در حل مسائل واقعی کشور شد و گفت: تأمین مالی پروژه‌های کاربردی یکی از پیش‌شرط‌های تحقق این هدف است.

دکتر کتابچی در گفت و گو با ایسنا خواستار تغییر رویکرد نظام دانشگاهی در ارزیابی پژوهش‌ها شد و اظهار کرد: باید وزن بیشتری به پژوهش‌های کاربردی، مسئله محور، واقعی و کارفرمامحور داده شد. اساس شاخص‌هایی مانند تعداد مقالات تولیدشده

کاربردی، مسئله محور، واقعی و کارفرما محور داده شود و ارزیابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان صرفاً بر اساس شاخص‌هایی مانند تعداد مقالات تولید شده نباشد.

وی با اشاره به ضرورت افزایش سهم پایان‌نامه‌های مسئله‌محور بیان کرد: بخشی از این موضوع به روحیات اعضای هیئت علمی بازمی‌گردد. اینکه استاد علاقه‌مند باشد فعالیت‌های خود را در راستای حل مسائل و مشکلات کشور تعریف کند یا موضوعات را بیشتر به سمت کارهای نظری، کتابخانه‌ای و کم‌ارتباط با مسائل واقعی ببرد، این موضوع را تحت الشعاع قرار می‌دهد.

دانشیار گروه مهندسی و مدیریت آب دانشگاه تربیت مدرس مطرح کرد: از حوزه دانشگاه، به ویژه در آیین‌نامه‌های مربوط به دانشجویان و اعضای هیئت علمی، باید وزن بیشتری به حوزه مسائل کاربردی، واقعی و کارفرمامحور داده شود، به جای اینکه صرفاً تعداد مقالات معیار ارزیابی قرار گیرد.

کتابچی تأکید کرد: باید شاخص‌ها و نشانگرهایی وجود داشته باشد که مشخص کند یک پژوهش فارغ از اینکه چند مقاله از آن تولید شده، تا چه اندازه توانسته است در حل مشکلات کشور مؤثر باشد. چنین تغییری می‌تواند دانشجو و عضو هیئت علمی را به سمت انجام کارهای واقعی و کاربردی سوق دهد.

وی با بیان اینکه در شرایط فعلی بخشی از فعالیت‌های دانشگاهی به ناچار به سمت تولید مقاله سوق پیدا می‌کند، گفت: اگر معیارهای ارزیابی اصلاح شود، پژوهشگران نیز انگیزه بیشتری برای حرکت به سمت کارهایی خواهند داشت که خروجی آنها در حل مسائل واقعی کشور قابل استفاده است.

پژوهش مسئله محور بدون تأمین مالی محقق نمی‌شود

دانشیار دانشگاه تربیت مدرس در ادامه به تأمین منابع مالی به عنوان یکی دیگر از الزامات توسعه پژوهش‌های کاربردی اشاره کرد و گفت: ارتباط دانشگاه و صنعت هنوز ایده‌آل نیست و مهمترین مانع در این مسیر، مسائل مالی است. دانشگاه تمایل دارد کارهای بیشتری را با صنعت انجام دهد و صنعت نیز علاقه‌مند است بخشی از فعالیت‌های خود را به دانشگاه بسپارد، اما محدودیت‌های مالی و پایین بودن اولویت پژوهش در تخصیص منابع، مانع این همکاری‌ها می‌شود.

کتابچگی ادامه داد: بسیاری از سازمان‌ها درگیر هزینه‌های جاری، حقوق کارکنان و امور روزمره خود هستند و در نتیجه پژوهش و فعالیت‌های دانشگاهی در اولویت تخصیص منابع مالی قرار نمی‌گیرد.

وی با تأکید بر اینکه پروژه‌های بزرگ و کاربردی با اعتبارات محدود قابل انجام نیستند، گفت: بسیاری از مسائل مهم کشور را نمی‌توان با ارقام محدودی مانند ۴۰، ۵۰ یا ۶۰ میلیون تومان حل کرد. این ارقام بیشتر در حد یک کار روزمره و کمک محدود به پژوهش‌های جاری ارشد و دکتری است و برای تعریف پروژه‌های بزرگ‌تر و انجام پژوهش کاربردی در سطح کشور باید منابع متناسب با ابعاد مسئله اختصاص پیدا کند.

تفکیک کار پژوهشی از فعالیت مشاوره‌ای ضروری است

کتابچی همچنین نبود نگاه نظام‌مند به همکاری دانشگاه و صنعت را از دیگر موانع موجود عنوان کرد و افزود: کارفرمایان مجموعه‌ای از فعالیت‌ها دارند که بخشی از آنها در حوزه مشاوره و پیمانکاری و بخشی دیگر در حوزه پژوهش و نوآوری قرار می‌گیرد، اما در بسیاری از موارد تفکیک درستی میان این دو صورت نمی‌گیرد.

وی یادآور شد: برخی کارها ماهیت نوآورانه و پژوهشی دارند و دانشگاه باید در آنها ورود کند تا دانش و نوآوری از محیط آکادمیک به صنعت منتقل شود؛ در مقابل، برخی فعالیت‌ها روتین و مشاوره‌ای هستند و بهتر است توسط شرکت‌های مشاور انجام شوند.

صنعت باید پژوهش دانشگاهی را سرمایه‌گذاری بداند

این استاد دانشگاه با اشاره به ضرورت تغییر نگاه کارفرمایان به پژوهش گفت: صنعت نیز باید به این نتیجه برسد که کاری که دانشگاه انجام می‌دهد می‌تواند برای آن ارزش افزوده ایجاد کند و در نهایت به کسب و کار بهتر و سود بیشتر منجر شود.

وی این موضوع را نیازمند یک رویکرد فرادستی و فراسازمانی مطرح کرد و در ادامه گفت: در برنامه‌ریزی کلان کشور باید این نگاه شکل بگیرد که هزینه کرد در حوزه مطالعات، پژوهش و برنامه‌ریزی الزام‌هزینه نیست، بلکه می‌تواند ارزش افزوده و راندمان ایجاد کند و در نهایت موجب صرفه‌جویی در هزینه و زمان شود.

کتابچی خاطرنشان کرد: این نگاه باید در سیاست‌گذاری‌های مربوط به بخش خصوصی، کارفرمایان، وزارتخانه‌ها و شرکت‌ها جاری شود تا پژوهش دانشگاهی به عنوان یک هزینه اضافی دیده نشود، بلکه به عنوان سرمایه‌گذاری برای حل مسئله و افزایش بهره‌وری مورد توجه قرار گیرد.

وی همچنین با اشاره به سامانه‌هایی مانند سانع و نان برای انتقال نیازهای پژوهشی دستگاه‌های اجرایی به دانشگاه‌ها تصریح کرد: تقویت این بسترها در کنار ارتباط مستقیم میان صنعت و دانشگاه می‌تواند به تعریف پروژه‌های واقعی‌تر و کاربردی‌تر کمک کند.

کتابچی که استاد راهنمای سه پایان نامه کارفرما محور را برعهده داشته، درباره جشنواره امیرکبیر نیز اظهار کرد: حرکت‌هایی که موجب دیده شدن پژوهش‌های کارفرما محور و تقاضا محور می‌شوند، می‌توانند انگیزه دانشجویان را برای ورود به مسائل واقعی افزایش دهند و بهتر است علاوه بر آثار برگزیده، سایر پروژه‌های تقاضا محور نیز به شکل مناسبی معرفی و در معرض دید جامعه قرار گیرند.

وی در جمع‌بندی این دیدگاه تأکید کرد: افزایش سهم پژوهش‌های مسئله‌محور نیازمند دو تغییر اساسی نخست، اصلاح نظام ارزیابی دانشگاه و دادن وزن بیشتر به میزان اثرگذاری پژوهش در حل مسائل کشور و دوم، اختصاص منابع مالی متناسب با ابعاد پروژه‌های کاربردی و واقعی است.

محرك اصلي مسئله محور شدنِ پايان نامه ها بايد از صنعت آغاز شود

دکتر نادر صولتی‌فر، مدیر گروه مهندسی عمران دانشکده فنی مهندسی دانشگاه ارومیه با بیان اینکه ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه هنوز در وضعیت مطلوبی قرار ندارد، گفت: محرك اصلی برای حرکت پایان نامه های دانشجویی از موضوعات نظری به سمت حل مسائل واقعی باید از صنعت آغاز شود و دولت نیز با سیاست های تشویقی و در مواردی الزام آور، زمینه این ارتباط را فراهم کند.

دکتر صولتی‌فر، در گفت و گو با ایسنا، با ارزیابی وضعیت ارتباط دانشگاه های کشور با صنعت و جامعه، اظهار کرد: این ارتباط در حال حاضر در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و موضوعات پایان نامه ها در بسیاری از موارد بیشتر با هدف تولید مقاله، کسب امتیاز و کمک به رتبه بندی های داخلی و خارجی تعریف می شوند.

وی افزود: با توجه به فاصله ای که میان صنعت و دانشگاه وجود دارد و مشکلاتی که در این ارتباط شکل گرفته، صنعت نیز چندان راغب نیست که مسائل خود را برای دانشگاه تعریف کند و استادان را به سمت موضوعاتی ببرد که در راستای نیازهای واقعی صنعت باشند.

صنعت و دولت؛ پیشران های گذار از پژوهش های نظری به تقاضا محور

صولتی فر ادامه داد: در نتیجه این شرایط، بخشی از موضوعات پایان نامه ها با هدف حل یک مسئله واقعی تعریف نمی شوند و در مواردی نیز هدف اصلی، فارغ التحصیلی دانشجو و دریافت مدرک است. وی با بیان اینکه البته پژوهش های خوب و کاربردی نیز انجام می شود، عنوان کرد: این دسته از پژوهش ها هنوز محدود هستند و در مواردی بسیاری از کارهای خوب نیز با هدف دستیابی به خروجی های ملموس و زودبازده، بیشتر به سمت تولید مقاله می روند.

عضو هیأت علمی دانشگاه ارومیه تأکید کرد: اگر صنعت وارد این فرایند شود، می تواند هم افزایی ایجاد کند. به این معنا که یک پژوهش هم خروجی علمی مانند مقاله داشته باشد و هم نتیجه آن در راستای نیاز صنعت و جامعه مورد استفاده قرار گیرد، اما این ارتباط در شرایط فعلی بسیار کم رنگ است.

مشوق های مالیاتی؛ از آیین نامه تا اجرای عملی در قراردادهای صنعت و دانشگاه

صولتی فر، محرك اصلی تغییر این وضعیت را صنعت مطرح و اظهار کرد: اگر بخواهیم پایان نامه های دانشجویی از حالت صرفاً نظری فاصله بگیرند و به سمت حل مسائل واقعی حرکت کنند، گام اصلی و محرك این فرایند باید از طرف صنعت باشد.

وی افزود: البته صنعت به تنهایی نمی تواند این نقش را ایفا کند و نهاد سیاست گذار و حاکمیتی نیز باید در این زمینه وارد عمل شود. در واقع سه ضلع اصلی این فرایند، دولت به عنوان نهاد سیاست گذار، صنعت و جامعه به عنوان صاحبان مسائل و دانشگاه به عنوان مجموعه ای است که می تواند برای این مسائل راه حل ارائه کند. این استاد دانشگاه ادامه داد: برای اینکه صنعت به سمت استفاده از ظرفیت دانشگاه ترغیب شود، دولت باید سیاست های خود را در این راستا تنظیم کند، مشوق هایی در نظر بگیرد و در مواردی نیز الزاماتی ایجاد کند تا مسائل صنعت و جامعه از ظرفیت دانشگاه برای حل شدن استفاده کنند.

صولتی فر با اشاره به برخی سیاست های تشویقی در زمینه همکاری دانشگاه و صنعت گفت: در حوزه هایی مانند مالیات و معافیت های مالیاتی برای قراردادهای صنعت با دانشگاه اقداماتی انجام شده که می تواند مثبت باشد، اما مسئله این است که باید بررسی شود این سیاست ها در عمل تا چه اندازه اجرا می شوند.

وی تأکید کرد: این موضوع می تواند یکی از محورهای قابل بررسی برای رسانه ها باشد که آیا صنعت واقعاً از سیاست های تشویقی دولت بهره مند می شود یا این مشوق ها صرفاً در آیین نامه ها و روی کاغذ باقی می مانند.

استاد راهنما؛ حلقه واسط میان تقاضای صنعت و توان علمی دانشگاه

مدیر گروه مهندسی عمران دانشگاه ارومیه درباره نقش استاد راهنما در این فرایند نیز اظهار کرد: نقش استاد راهنما بسیار مهم است، اما به شرطی که تقاضا و درخواست واقعی از طرف صنعت وجود داشته باشد. وی ادامه داد: اگر استاد راهنما تقاضای صنعت را ببیند و احساس کند که با حرکت در این مسیر می تواند خروجی های مناسبی برای خود، دانشجویان و جامعه علمی ایجاد کند، این موضوع برای او نیز جذاب خواهد بود و در نتیجه استاد می تواند هم در تعریف موضوعات تقاضا محور نقش داشته باشد و هم خود به سمت صنعت حرکت کند.

این عضو هیأت علمی دانشگاه ارومیه افزود: نقش استاد راهنما صرفاً این نیست که یک موضوع تقاضا محور را تعریف کند، بلکه استاد باید خودش نیز در طرح های پژوهشی و پروژه هایی که برای حل مسائل صنعتی و اجتماعی کشور تعریف می شوند، درگیر شود و دانشجویان را نیز در این مسیر قرار دهد.

وی خاطرنشان کرد: بنابراین نقش استاد راهنما در این فرایند بسیار مهم و برجسته است، اما شرط اصلی آن است که تقاضای واقعی از خارج از دانشگاه وجود داشته باشد و صنعت و جامعه این درخواست را از دانشگاه داشته باشند.

جشنواره امیرکبیر، ظرفیتی برای توسعه فرهنگ پژوهش های تقاضا محور

صولتی فر که در دوره پیشین جشنواره استاد راهنمای ۵ پایان نامه کارفرما محور بوده است، درباره نقش جشنواره امیرکبیر در تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت نیز گفت: در شرایطی که در نظام دانشگاهی توجه چندانی به این موضوعات نمی شود، جشنواره امیرکبیر جایگاه خود را دارد و اطلاع رسانی مناسبی درباره آن انجام شده و به نظر می رسد استقبال خوبی نیز از آن صورت گرفته است.

مدیر گروه مهندسی عمران دانشگاه ارومیه با تأکید بر ضرورت توسعه این رویکرد گفت: به نظر می رسد جای دارد این مسیر بیشتر توسعه پیدا کند و تمرکز بر پایان نامه های تقاضا محور و کاربردی افزایش یابد.

وی ادامه داد: اگر صنعت در جشنواره حضور داشته باشد، طبیعتاً می تواند اهمیت این رویکرد را بیشتر نشان دهد و به نظر من این بخش نیز جای توسعه بیشتری دارد.

استاد راهنما حلقه اتصال دانشجو با مسائل واقعی جامعه و صنعت است

دکتر مظاهر معین‌الدینی، مدیر گروه مهندسی محیط‌زیست دانشگاه تهران با اشاره به اینکه ارتباط میان دانشگاه و صنعت هنوز به سطح مطلوب و ایده‌آل نرسیده است، اظهار کرد: در گذشته، نیاز صنایع به دانش تخصصی و کمبود نیروی متخصص، زمینه‌ساز ارتباط بیشتر آنها با دانشگاه و بهره‌گیری از دانش و تجربه اعضای هیئت علمی و متخصصان دانشگاهی بود. با توسعه ظرفیت‌های تخصصی و افزایش شمار متخصصان در بخش‌های مختلف، به نظر می‌رسد الگوی این ارتباط نیز نیازمند تحول باشد.

تحول در الگوی ارتباط دانشگاه و صنعت؛ ضرورت نگاه دوسویه

دکتر معین‌الدینی در گفت و گو با ایسنا، با اشاره به وضعیت ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه اظهار کرد: یکی از چالش‌های موجود، فاصله میان ظرفیت‌های علمی دانشگاه و نیازهای تخصصی صنعت است، به گونه‌ای که در بسیاری از موارد، صنایع شناخت کافی از توانمندی‌های تخصصی دانشگاه و اعضای هیئت علمی ندارند و از سوی دیگر، ممکن است دانشگاه و استادان نیز شناخت دقیقی از مسائل و نیازهای واقعی صنعت نداشته باشند. در نتیجه، ارتباطی که می‌تواند زمینه‌ساز حل مسائل صنعت، تقویت فعالیت‌های علمی و ایجاد ارزش برای هر دو طرف باشد، هنوز به سطح مطلوب نرسیده است.

وی افزود: در شرایط کنونی، شکل‌گیری ارتباط مؤثر میان دانشگاه و صنعت باید بیش از گذشته ماهیتی دوسویه داشته باشد، به این معنا که علاوه بر استقبال صنایع از ظرفیت علمی دانشگاه‌ها، اعضای هیئت علمی نیز با شناخت دقیق‌تر از نیازها و مسائل واقعی صنعت، برای ایجاد و توسعه همکاری‌های تخصصی با صنایع مرتبط با حوزه فعالیت خود نقش فعال‌تری ایفا کنند.

معین‌الدینی ادامه داد: شاید در گذشته این نگاه در دانشگاه وجود داشت که صنایع باید برای بهره‌گیری از دانش و تخصص دانشگاهیان، به سراغ دانشگاه و استادان بیایند، اما شرایط امروز تا حدی متفاوت بوده و با گسترش دانش و تخصص و افزایش حضور نیروهای متخصص در صنایع، لازم است ارتباط دانشگاه و صنعت بیش از گذشته ماهیتی دوسویه و فعال پیدا کند. وی یادآور شد: در این چارچوب، اعضای هیئت علمی نیز می‌توانند متناسب با حوزه تخصصی خود، ضمن شناخت مسائل و نیازهای صنعت، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های علمی خود را به صنایع معرفی کرده و زمینه شکل‌گیری همکاری‌های هدفمند و مسئله‌محور را فراهم کنند.

پژوهشگاه‌ها و صنایع؛ بازیگران جدید در عرصه تولید دانش

مدیر گروه مهندسی محیط‌زیست دانشگاه تهران، یکی دیگر از عوامل مؤثر بر ارتباط دانشگاه و صنعت را گسترش فعالیت پژوهشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی تخصصی خارج از مجموعه وزارت علوم دانست و بیان کرد: امروزه در بسیاری از حوزه‌های تخصصی، وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی دارای پژوهشگاه‌ها و مجموعه‌های علمی و تحقیقاتی خود هستند و برخی صنایع و شرکت‌های بزرگ نیز متناسب با نیازهای تخصصی خود، اقدام به ایجاد شرکت‌های پژوهشی، فناوریانه و مراکز تحقیق و توسعه کرده‌اند.

معین‌الدینی بیان کرد: در نتیجه، بخشی از موضوعات و مسائل تخصصی که در گذشته ممکن بود بیشتر از طریق دانشگاه‌ها و اعضای هیئت علمی دنبال شود، امروز در پژوهشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی، واحدهای تحقیق و توسعه و شرکت‌های پژوهشی و فناوریانه نیز مورد بررسی و پیگیری قرار می‌گیرد.

وی ادامه داد: این روند را نباید لزوماً به معنای کاهش نقش دانشگاه در ارتباط با صنعت تلقی کرد، بلکه می‌توان از ظرفیت این مجموعه‌ها برای ایجاد یک شبکه همکاری میان دانشگاه، پژوهشگاه و صنعت استفاده کرد. دانشگاه می‌تواند در کنار این نهادها، از طریق دانش تخصصی اعضای هیئت علمی، تربیت نیروی انسانی، انجام پژوهش‌های مسئله‌محور و توسعه دانش و فناوری، نقش مؤثری در حل مسائل صنعت ایفا کند.

عضو هیئت علمی گروه مهندسی محیط‌زیست دانشگاه تهران مطرح کرد: با این حال، بهره‌گیری هماهنگ

از این ظرفیت‌ها و ایجاد ارتباط مؤثر میان این مجموعه‌ها هنوز به سطح مطلوب نرسیده است.

وی در ادامه با اشاره به نقش دانشگاه در جهت‌دهی به پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی اظهار کرد: دانشگاه می‌تواند با شناسایی اولویت‌های پژوهشی کشور، تعیین جهت‌گیری‌های علمی و فراهم کردن زیرساخت‌ها و بستریهای لازم، زمینه را برای انجام پژوهش‌های مورد نیاز فراهم کند. به بیان دیگر، بخشی از نقش دانشگاه، ریل‌گذاری، هدایت و تسهیل فرایند پژوهش است تا ظرفیت علمی استادان و دانشجویان در مسیر مسائل و نیازهای واقعی جامعه و کشور به کار گرفته شود.

از رصد مسئله تا تعریف موضوع؛ نقش کلیدی استاد در هدایت پژوهش

وی با اشاره به نقش اعضای هیئت علمی در این فرایند ادامه داد: استاد راهنما نیز می‌تواند مسائل و نیازهای موجود در حوزه تخصصی خود را در صنایع، دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی شناسایی کند و سازوکارهای مختلف اعلام نیازهای پژوهشی را که از سوی این مجموعه‌ها وجود دارد، به طور مستمر رصد کند. وی در ادامه گفت: در واقع، ارتباط مؤثر با صنعت صرفاً به معنای دریافت یک موضوع پژوهشی از صنعت نیست، بلکه استاد می‌تواند با شناخت مسئله، آن را به یک موضوع علمی و پژوهشی مناسب برای دانشجوی تحصیلات تکمیلی تبدیل و هدایت کند.

معین‌الدینی حضور استادان در همایش‌ها، سمینارها و گفت‌وگوهای تخصصی را نیز در این زمینه مؤثر دانست و افزود: استاد باید از طریق حضور و مشارکت در مجامع تخصصی، چه در محیط‌های علمی و دانشگاهی و چه در بخش‌های صنعتی و حرفه‌ای، با مسائل و نیازهای روز آشنا باشد. بر این اساس، می‌توان موضوعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را با توجه هم زمان به اولویت‌های کشور، نیازهای واقعی جامعه و صنعت و حوزه تخصصی استاد تعریف کرد.

وی اظهار کرد: البته همه موضوعات پژوهشی الزاماً ماهیت یکسانی ندارند. بخشی از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها می‌توانند به موضوعات مرزی و نوین علمی مربوط باشند که برای تعریف و هدایت آنها، دسترسی به منابع علمی بین‌المللی و دانش روز ضروری است. در مقابل، بخشی دیگر می‌توانند با هدف حل یک مسئله مشخص در صنعت یا دستگاه‌های اجرایی تعریف شوند؛ موضوعاتی که ممکن است برای حل آنها بیش از هر چیز به شناخت دقیق مسئله، داده‌های واقعی و استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی موجود در داخل کشور نیاز باشد.

معین‌الدینی تصریح کرد: بنابراین، ارتباط با صنعت نباید به این معنا باشد که تمام پژوهش‌های دانشگاهی صرفاً به حل مسائل کوتاه مدت صنعت اختصاص پیدا کنند. بلکه باید میان توسعه دانش، پاسخ به نیازهای کشور و حل مسائل واقعی جامعه و صنعت، یک توازن منطقی برقرار شود.

وی درباره نقش جشنواره‌هایی مانند جشنواره امیرکبیر در تقویت پیوند دانشگاه و صنعت خاطرنشان کرد:

اگر هدف این جشنواره‌ها حمایت از پایان‌نامه‌ها و

رساله‌هایی است که به مسائل و اولویت‌های صنعت

و جامعه می‌پردازند، بهتر است این رویکرد از مرحله

تعریف موضوع و تصویب پروپوزال مورد توجه قرار گیرد،

نه اینکه صرفاً در پایان پژوهش و هنگام ارزیابی آثار در

جشنواره مطرح شود.

معین‌الدینی افزود: می‌توان در ابتدای فرایند، اولویت‌ها

و مسائل مورد نیاز صنعت و جامعه را به دانشجویان و

استادان معرفی کرد تا در صورت تناسب با حوزه تخصصی

و علایق پژوهشی آنها، این مسائل در انتخاب موضوع

پایان‌نامه و رساله مورد توجه قرار گیرد. در ادامه نیز

جشنواره می‌تواند پژوهش‌هایی را که در این مسیر شکل

گرفته‌اند، شناسایی، ارزیابی و حمایت کند.

این استاد دانشگاه افزود: با این رویکرد، جشنواره علاوه

بر نقش خود در شناسایی و تقدیر از پژوهش‌های برتر،

می‌تواند به ایجاد یک مسیر ارتباطی مؤثر میان نیازهای

صنعت و ظرفیت‌های علمی دانشگاه کمک کند و

اثربخشی پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی را در پاسخ به

مسائل واقعی کشور افزایش دهد.

جشنواره ملی امیرکبیر، پلی میان دانشگاه، صنعت و جامعه

دکتر راضیه لطفی، معاون آموزشی دانشگاه علوم پزشکی البرز، با بیان اینکه جشنواره ملی امیرکبیر توانسته فرهنگ پژوهش کاربردی را تقویت کرده و مسیر تعامل مستمر میان دانشگاه، صنعت و جامعه را هموار سازد، بر ضرورت رفع موانع اجرایی و ملی سازی این رویداد تأکید کرد.

دکتر لطفی، در گفت‌وگو با ایسنا، جشنواره ملی امیرکبیر را فرصتی ارزشمند برای ایجاد فرهنگ پژوهش کاربردی و هدایت پایان‌نامه‌ها به سمت نیازهای واقعی صنعت و جامعه دانست.

وی با بیان اینکه این جشنواره با تأکید بر پایان‌نامه‌های کارفرمامحور و نیازمحور، دانشجویان و اساتید را ترغیب می‌کند تا پژوهش‌هایشان قابلیت بهره‌برداری داشته باشد، افزود: “سال اول جشنواره، تعداد پایان‌نامه‌های کارفرما محور بسیار محدود بود، اما با اطلاع‌رسانی مناسب و تلاش اساتید و مدیران، اکنون در برخی دانشکده‌ها پایان‌نامه‌های متعددی انجام می‌شود که از حمایت مالی و تجهیزات آزمایشگاهی صنایع بهره‌مند هستند.”

لطفی اثرگذاری جشنواره را فراتر از دانشگاه‌ها و مفید برای صنعت، اقتصاد، آموزش و جامعه برشمرد و گفت: “این هدف هر ساله با برگزاری جشنواره در حال تقویت است، اما جا دارد که در زمینه اطلاع‌رسانی اقدامات کامل‌تری داشته باشیم و بر روی گروه‌های آموزشی کار بیشتری صورت بگیرد.”

نقش نهادهای همکار و ضرورت رفع موانع اداری

معاون آموزشی دانشگاه علوم پزشکی البرز، با اشاره به تجربه سه سال گذشته، از افزایش تعداد پایان‌نامه‌های کارفرمامحور خبر داد و گفت: “البته این تحول و نگرش ملی است و فقط مربوط به یک دانشگاه نیست، با این حال تأکید دارم که هنوز مسیر طولانی پیش رو داریم و باید موانع اجرایی و دست و پاگیر که روند همکاری دانشگاه و صنعت را کند می‌کند، برطرف شود.”

وی به کندی پروسه‌های اداری در دانشگاه‌های دولتی اشاره کرد و گفت: “صنعت در اجرای برنامه‌ها از سرعت خوبی برخوردار است، اما دانشگاه‌ها، مخصوصاً دانشگاه‌های دولتی، تا اتمام پروسه‌های اداری، زمانی را از دست می‌دهند که این موضوع آسیب‌زاست.”

لطفی در تشریح نقش نهادهای همکار، جهاد دانشگاهی را در اجرا و هدایت علمی موفق و خوش درخشیده توصیف کرد که “کارهای جهادی-علمی این مجموعه نشان می‌دهد که به خوبی برنامه‌ریزی می‌کنند.” بنیاد نخبگان نیز با همکاری جهاد دانشگاهی، فرایند ثبت و داوری پایان‌نامه‌ها را تسهیل کرده و امکان پیگیری بهتر پروژه‌ها را فراهم آورده است.

وی درباره نقش اتاق بازرگانی افزود: “اتاق بازرگانی به عنوان حلقه اتصال دانشگاه و صنعت، نقش محوری و پررنگی در تقویت این تعامل ایفا می‌کند.”

نیاز به بانک نیازهای پژوهشی و چشم‌انداز ملی شدن جشنواره

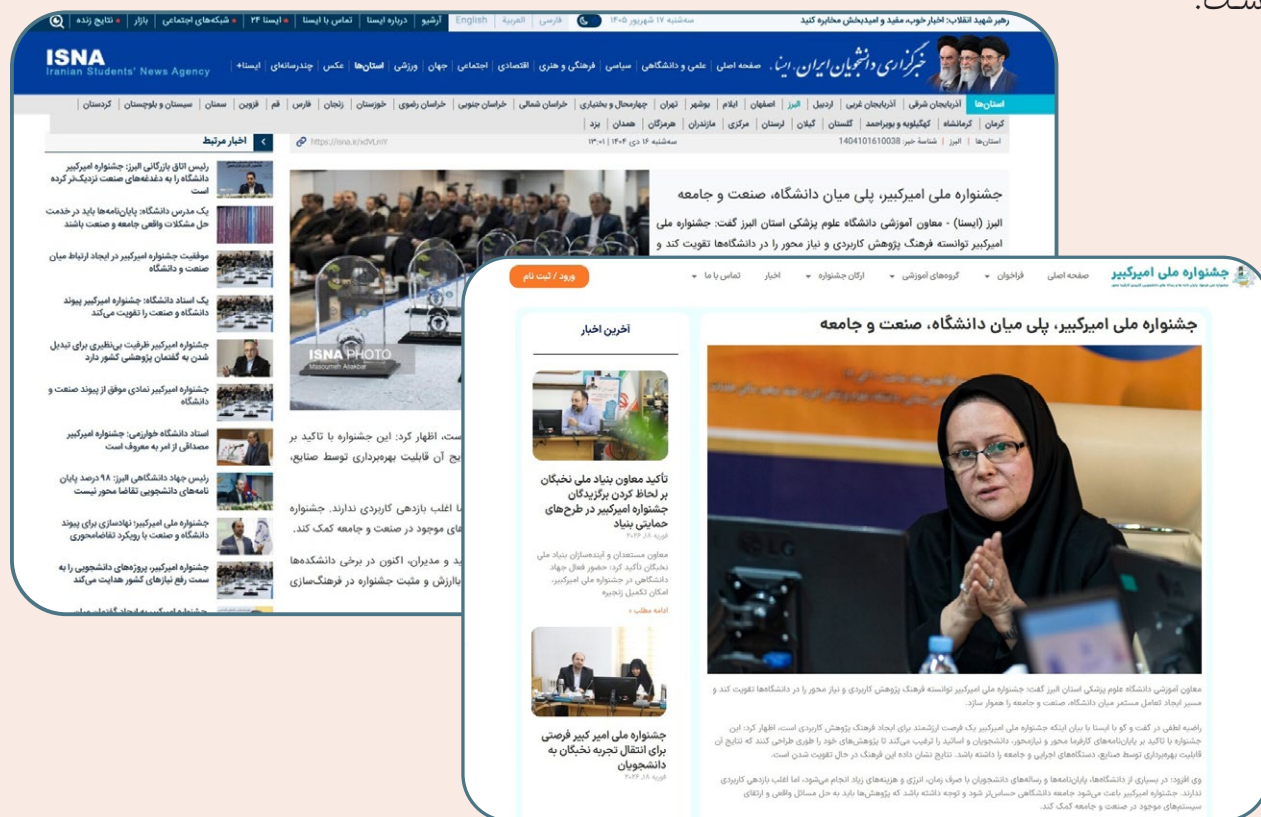
لطفی با بیان اینکه “هنوز موانع اجرایی در دانشگاه‌ها برای همکاری با صنعت وجود دارد” و “درصد پایان‌نامه‌های کارفرما محور درصد قابل قبولی نیست”، بر ضرورت دسترسی آسان‌تر به بانک نیازهای پژوهشی صنایع تأکید کرد.

وی گفت: “اگر دانشگاه‌ها بتوانند به لیستی از نیازهای صنعتی دسترسی داشته باشند و تعامل مستقیم با صنایع داشته باشند، دانشجویان و اساتید می‌توانند از همان ابتدا پروژه‌های پژوهشی خود را بر اساس نیازهای واقعی طراحی کنند. این امر باعث صرفه جویی در زمان و منابع و افزایش اثرگذاری پژوهش‌ها می‌شود.”

او درباره پتانسیل ملی شدن جشنواره اظهار داشت: “اگر کاری که در البرز محقق شده، در استان‌های دیگر نیز انجام شود، با برنامه‌ریزی دقیق و حمایت وزارتخانه‌ها، بنیاد نخبگان، اتاق‌های بازرگانی و سایر نهادهای مرتبط، می‌توان جشنواره را به یک الگوی ملی برای پیوند نظام‌مند دانشگاه، صنعت و نهادهای پشتیبان نوآور تبدیل کرد.”

وی یادآور شد: “درصد پایان‌نامه‌های کارفرما محور هنوز قابل قبول نیست و آمارها نشان می‌دهد که در این زمینه هنوز ضعف داریم. برای تقویت این پایان‌نامه‌ها و رسیدن جشنواره در سطح ملی بنیاد نخبگان با اختصاص امتیاز، اتاق بازرگانی با سیاست‌گذاری می‌تواند اقدامات مؤثری انجام دهد و تعاملات مؤثری بین این سه مجموعه در سطح ملی برقرار شود.”

لطفی در پایان تأکید کرد که جشنواره امیرکبیر در سه سال گذشته نشان داده است که می‌تواند تعامل دانشگاه و صنعت را ارتقا دهد و مسیر تعامل موثر میان پژوهش، آموزش و نیازهای واقعی جامعه را فراهم کند و نیازمند همکاری همگانی، حمایت رسانه‌ها و ایجاد ساختارهای تسهیل‌کننده در دانشگاه و صنعت است.

پایان نامه ها باید در خدمت حل مشکلات واقعی جامعه و صنعت باشند

دکتر علیرضا هژبری، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، با تأکید بر اینکه پایان نامه ها و رساله های دانشگاهی باید در خدمت حل مشکلات واقعی جامعه و صنعت باشند، جشنواره ملی امیرکبیر را رویدادی اثرگذار در تقویت ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه دانست و بر ضرورت تداوم این مسیر در طول سال تأکید کرد.

نقش جشنواره در ارتقای پایان نامه های کاربردی

دکتر هژبری، در گفت وگو با ایسنا، با اشاره به اهداف و کارکردهای جشنواره ملی امیرکبیر اظهار کرد: «فلسفه اصلی این جشنواره، تقدیر از پایان نامه ها و رساله های دانشجویی کاربردی و کارفرمامحور است؛ آثاری که می توانند در حل مسائل واقعی صنعت و جامعه نقش آفرینی کنند.»

ضرورت مشوق های اثربخش برای دانشجویان و اساتید

وی با تأکید بر لزوم آشنایی بیشتر اساتید و دانشجویان با این رویداد افزود: «برای تحقق ارتباط هدفمند بین صنعت و دانشگاه، باید مشوق ها و امتیازهای در نظر گرفته شده برای منتخبان جذابیت لازم را داشته باشد.» هژبری تصریح کرد: «افرادی که در سطح دانشگاه برای حضور در جشنواره انتخاب می شوند، باید از امتیازهای مشخصی برخوردار شوند؛ برای مثال، در حوزه ارتقای اساتید، مشارکت در هدایت پایان نامه ها و رساله های کاربردی و کارفرمامحور باید تأثیر مستقیم و ملموسی داشته باشد تا اساتید با انگیزه بیشتری به این سمت حرکت کنند.»

این مدرس دانشگاه آزاد اسلامی در ادامه، با اشاره به ضرورت ایجاد مشوق های مؤثر برای دانشجویان گفت: «علاوه بر جوایز مادی، باید سازوکاری تعریف شود که اگر دانشجو پایان نامه یا رساله ای کاربردی و کارفرمامحور انجام داد، بتواند از نتایج آن در محیط صنعتی یا اجتماعی استفاده کند. حتی امکان جذب او در همان مجموعه ای که پروژه در آن تعریف شده، فراهم شود.»

تعامل نهادهای مختلف با جشنواره

هژبری با بیان اینکه جشنواره امیرکبیر طی چند دوره برگزاری، روندی رو به رشد داشته است، خاطرنشان کرد: «آمار شرکت کنندگان، دانشگاه ها و سازمان هایی که پایان نامه ها و رساله های کاربردی و کارفرمامحور ارائه می دهند، رو به افزایش است و این نشان می دهد جشنواره در حال نزدیک شدن به رسالت اصلی خود است.» وی همچنین با تأکید بر ضرورت شناسایی نیازهای واقعی صنعت و انتقال آن به دانشگاه ها گفت: «برای تقویت واقعی ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه، لازم است مشکلات و نیازهای صنعت از طریق نهادهای مرتبط شناسایی و به دانشگاه ها منتقل شود. این کار می تواند از طریق دفاتر ارتباط با صنعت دانشگاه ها انجام شود تا اساتید و دانشجویان در جریان مسائل واقعی قرار گیرند.»

هژبری در ارزیابی نقش جهاد دانشگاهی در برگزاری جشنواره امیرکبیر اظهار داشت: «ایجاد دبیرخانه دائمی اقدام بسیار مثبتی است، زیرا باعث می شود فعالیت های جشنواره محدود به زمان برگزاری نباشد و در طول سال تداوم داشته باشد. جهاد دانشگاهی باید با همه دانشگاه ها ارتباط برقرار کند و نیازهای صنعت را به اساتید و دانشجویان منتقل کند. لازم است این ارتباط ارتقا پیدا کند.»

وی همچنین نقش بنیاد ملی نخبگان را بسیار فعال و اثرگذار دانست و افزود: «کیفیت خروجی جشنواره ها هر سال در حال ارتقا است و انتظار می رود جشنواره امیرکبیر نیز سال به سال با مشارکت تعداد بیشتری از دانشجویان و دانشگاه ها برگزار شود. بنیاد ملی نخبگان به دلیل ارتباط گسترده با نخبگان و استعداد های برتر، می تواند از ظرفیت اعضای خود برای تقویت ارتباط دانشگاه با صنعت و جامعه و ارتقای این جشنواره استفاده کند.»

این مدرس دانشگاه آزاد اسلامی درباره نقش اتاق بازرگانی نیز گفت: «اتاق بازرگانی می تواند مانند گذشته نقش فعالی ایفا کند و نیازهای واقعی صنعت را به دانشگاه ها منتقل کند تا این مسائل در قالب پایان نامه ها و رساله ها بررسی شوند. یکی از رسالت های مهم اتاق بازرگانی، ایجاد پل ارتباطی میان صنعت و دانشگاه است و جشنواره امیرکبیر می تواند بستری مناسب برای تحقق این هدف باشد.»

ضرورت تعریف جذابیت های جدید برای جشنواره

هژبری در پاسخ به پرسشی درباره نقش جشنواره امیرکبیر در تجاری سازی ایده های دانشگاهی تصریح کرد: «این جشنواره می تواند در تبدیل ایده های دانشگاهی به محصولات و خدمات قابل عرضه در بازار نقش مهمی داشته باشد، اما برای تحقق این هدف، لازم است جذابیت های جشنواره افزایش یابد. صرف اعطای جوایز مادی کافی نیست و باید این رویداد در نظام آموزش عالی کشور، به ویژه در آیین نامه های وزارت علوم و سازوکارهای ارتقای اساتید و دانشجویان، جایگاه مشخص و اثرگذاری داشته باشد.»

وی افزود: «در حال حاضر، اگر استادی پایان نامه یا رساله ای کارفرمامحور تعریف کند، امتیاز ویژه ای در نظام ارتقا دریافت نمی کند. اگر وزارت علوم و متولیان آموزش عالی سازوکاری شفاف و تشویقی برای این نوع فعالیت ها تعریف کنند و جشنواره امیرکبیر نیز امتیازهای مشخصی برای منتخبان در نظر بگیرد، می توان انتظار داشت اساتید و دانشجویان با اطمینان بیشتری به سمت حل مسائل واقعی جامعه و صنعت حرکت کنند.»

بلوغ جشنواره و دغدغه مشترک متولیان

هژبری در پایان تأکید کرد: «جشنواره امیرکبیر در حال رسیدن به بلوغ است، اما برای تحقق این هدف، همه نهادها از دانشگاه ها گرفته تا جهاد دانشگاهی، بنیاد ملی نخبگان، اتاق بازرگانی و سایر دستگاه ها باید

دغدغه مشترکی داشته باشند؛ دغدغه ای مبنی بر اینکه پایان نامه ها و رساله ها باید در خدمت حل مشکلات واقعی جامعه و صنعت باشند، نه اینکه صرفاً برای پر کردن آرشیو کتابخانه ها تولید شوند.»

وی ادامه داد: «اگر فعالیت ها فقط به بازه زمانی برگزاری جشنواره محدود شود، خروجی قابل توجهی حاصل نخواهد شد. این دغدغه باید در تمام طول سال وجود داشته باشد. همچنین لازم است اعتماد متقابل میان دانشگاه و صنعت تقویت

شود. تا زمانی که رقابت واقعی در صنعت شکل نگیرد و نیاز به نوآوری و ارتقای کیفیت محصولات احساس نشود، استفاده از ظرفیت دانشگاه ها نیز جدی گرفته نخواهد شد. جشنواره امیرکبیر به تنهایی نمی تواند همه مشکلات را حل کند، اما می تواند بخشی از این مسیر را هموار کند و در کنار سایر اقدامات، به افزایش سهم پایان نامه ها و رساله های کاربردی و کارفرمامحور کمک کند.»

جشنواره امیرکبیر؛ الگویی ملی برای پیوند صنعت و دانشگاه

دکتر حمید سعیدیان، رئیس دانشگاه پیام نور استان البرز: این جشنواره توانسته است ایده‌های علمی و تلاش‌های نخبگانی کشور را به کانون توجه بیاورد و دیواری را که میان صنعت و دانشگاه وجود داشته، تا حد زیادی از میان بردارد.

دکتر سعیدیان در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به نقش جشنواره ملی امیرکبیر در پیوند دادن دانشگاه و صنعت، اظهار کرد: این جشنواره علاوه بر زنده نگه داشتن نام امیرکبیر به عنوان شخصیتی اثرگذار در تاریخ ایران، نشان داده است که ایده‌های علمی و تلاش نخبگانی در کشور دیده می‌شود و مورد توجه قرار می‌گیرد.

جشنواره‌ای برای دیده شدن ایده‌های علمی و تلاش نخبگانی

وی افزود: این جشنواره رویکردی موفق و ملی داشته و توانسته با پیگیری خود، پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های کارفرما محور را شناسایی کرده و به جامعه هدف معرفی کند. به گفته او، این جشنواره اکنون از سطح استانی به سطح ملی ارتقا یافته است.

سعیدیان توضیح داد: جشنواره امیرکبیر با هدف ایجاد پیوند عملی بین صنعت و دانشگاه، بستری برای حل مسائل اقتصادی کشور از طریق هدفمند کردن پژوهش‌های علمی در دانشگاه فراهم کرده و تا حدی توانسته دیواری را که میان صنعت و دانشگاه وجود داشته از بین ببرد. او سه رویکرد اصلی جشنواره را چنین برشمرد:

- گفت‌وگوهای نتیجه‌محور
- اتصال واقعی صنعت و دانشگاه
- حل مسائل کشور از طریق هدفمند کردن فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشگاه

وی همچنین گفت جشنواره با حمایت جهاد دانشگاهی، بنیاد ملی نخبگان و اتاق بازرگانی توانسته در سطح استان موفق عمل کند و عملاً به یک جشنواره ملی تبدیل شود. به باور او، این جشنواره با رویکردهای خود ارتباط مؤثری بین جامعه و دانشگاه ایجاد کرده و باعث شده دستاوردهای دانشگاهی در جامعه دیده شوند.

تغییر ریل از پژوهش‌های نظری به پروژه‌های مسئله‌محور

سعیدیان سپس از نقش سه ضلع بنیاد ملی نخبگان، اتاق بازرگانی و در رأس آن جهاد دانشگاهی در شکل‌دهی جشنواره یاد کرد و گفت: یکی از دستاوردهای مهم و ماندگار جشنواره، تحول فعالیت‌های علمی و پژوهشی از حالت تئوری و نظری به سمت پروژه‌های مسئله‌محور و کاربردی در دانشگاه‌ها بوده است. او تأکید کرد که امروزه مسائل و چالش‌های واقعی صنایع به عنوان محور پروژه‌های تحصیلات تکمیلی مورد توجه قرار گرفته‌اند.

کمتر از پنج درصد پایان‌نامه‌ها تقاضا محور هستند

وی در ادامه به یک آمار مهم اشاره کرد و گفت: کمتر از پنج درصد پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاهی تقاضا محور هستند. او این وضعیت را یک مشکل واقعی دانست و ریشه آن را در دو عامل اصلی جست‌وجو کرد: دولتی بودن اقتصاد دانشگاه‌ها و عدم توجه صنایع به دانشگاه‌ها. سعیدیان توضیح داد که دولتی

بودن اقتصاد دانشگاه‌ها باعث شده هیئت علمی حقوق خود را از دانشگاه دریافت کند، در حالی که وزارت علوم به دانشگاه دانشجوی می‌دهد و به باور او این سازوکار باید تغییر کند.

دولتی بودن اقتصاد دانشگاه‌ها و فاصله صنایع با دانشگاه؛ ریشه‌های چالش

او معتقد است که صنایع نیز به دلیل کم‌توجهی و عدم اعتماد به توانایی‌ها و دستاوردهای دانشگاه‌ها، همچنان با فناوری‌های قدیمی و با تکیه بر نیروی انسانی و انرژی ارزان، با کمترین ارزش افزوده و کیفیت پایین تولید می‌کنند. سعیدیان گفت: این دو عامل باعث کاهش ارتباط دانشگاه و صنعت شده است؛ با این حال، جشنواره امیرکبیر با سوق دادن پروژه‌ها به سمت صنعت و پیوند دادن این دو حوزه، تا حدی این چالش را حل کرده است.

نقش اضلاع همکاری در موفقیت جشنواره

سعیدیان تصریح کرد: جشنواره امیرکبیر در سطح کشور گسترش یافته و توانسته ارزش و کارکردهای وجودی خود را نشان دهد، هرچند نمی‌توان انتظار داشت که به تنهایی چالش‌های صنعت، دانشگاه و جامعه را برطرف کند. با این وجود، استمرار آن می‌تواند باعث شود وزارتخانه‌ها و نهادهای مرتبط توجه بیشتری به فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها داشته باشند و از آن‌ها حمایت کنند.

وی در ادامه گفت: این رویداد توانسته ضرورت ارتباط صنعت و دانشگاه را از سطح یک دغدغه پراکنده به یک گفتمان منسجم و جدی تبدیل کند و مجموعه‌های کلان را به میزان انطباق پایان‌نامه‌ها با نیازهای واقعی جامعه و صنایع ترغیب کند تا نگاه ویژه‌ای به آیین‌نامه‌های پژوهشی داشته باشند.

سعیدیان همچنین خاطرنشان کرد: یکی از نهادهای مهمی که نقش بسیار مؤثری در جهت‌دهی علمی و اجرایی جشنواره امیرکبیر داشته، جهاد دانشگاهی است؛ نهادهای مستقل که پژوهش‌ها و پژوهشکده‌های کاربردی و پیشرفته‌ای در استان دارد و پروژه‌های نیازمحور را پیگیری می‌کند. او افزود: جهاد دانشگاهی از طریق برگزاری همایش‌های علمی و تجاری‌سازی فناوری‌های نوین، به اقتصاد دانش‌بنیان کمک کرده و در کنار آن، دانشگاه‌های استان به ویژه دانشگاه پیام نور نیز می‌توانند نقش مهمی در تحقق اهداف جشنواره داشته باشند.

وی در پایان با اشاره به نقش بنیاد نخبگان در شناسایی، حمایت و به‌کارگیری ظرفیت نخبگان گفت: مهم‌ترین عامل پیشرفت هر کشور، نیروی انسانی متخصص آن است و بنیاد نخبگان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های خود، تعامل خوبی با مؤسسات و دانشگاه‌های استان دارد و کمک زیادی به برگزاری هرچه باشکوه‌تر جشنواره ملی امیرکبیر و ایجاد ارتباط مؤثر میان نخبگان و صنایع کرده است.

جشنواره؛ پلی میان ایده‌های نوآورانه دانشگاهی و نیازهای صنعت

دکتر سارا دشتگرد، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد

اسلامی البرز، جشنواره ملی امیرکبیر را رویدادی مؤثر در تبدیل ایده‌های دانشجویی به محصولات و خدمات کاربردی برای صنعت و نهادهای اجرایی دانست و بر لزوم بهره‌مندی شرکت‌کنندگان از امتیازات علمی و تسهیلات پس از جشنواره تأکید کرد.

تبدیل ایده‌ها به محصول و خدمت

دکتر دشتگرد، در گفت‌وگو با ایسنا، با تأکید بر اینکه جشنواره ملی امیرکبیر به دنبال جمع‌آوری و معرفی ایده‌های نوآورانه است، اظهار کرد: «این جشنواره ایده‌های جدید را معرفی می‌کند تا تنها به پایان‌نامه یا رساله‌ای محدود نشوند و قابلیت تبدیل به محصول یا خدمت برای صنعت و دستگاه‌های اجرایی را داشته باشند.»

وی افزود: «در جشنواره دوره گذشته، داورانی از دانشگاه و صنعت حضور داشتند تا ایده‌ها را ارزیابی کرده و حتی ایده‌هایی که قابلیت برنده شدن نداشتند اما ارزش توسعه داشتند را به صنایع و دستگاه‌های اجرایی معرفی کنند. این رویکرد باعث شد حتی کسانی که امکان تبدیل ایده به محصول را ندارند، با سرمایه‌گذاران و صنعت‌گران مرتبط شوند تا ایده‌هایشان عملیاتی شود.»

چالش‌های پیوند دانشگاه و صنعت

دشتگرد در ادامه مطرح کرد: «دفتر ارتباط با صنعت معمولاً دانشجویان را برای کارآموزی به صنایع معرفی می‌کردند و کمتر کسی به دنبال دریافت ایده‌های دانشجویان بود، اما جشنواره امیرکبیر تمرکز خود را روی ایده‌های نو گذاشت و با بهره‌گیری عملی از ایده‌های نوآورانه دانشجویان موفق‌تر عمل کرده است.» وی ادامه داد: «روال این‌گونه بوده که صنعت برای رفع نیازهای خود به دنبال محصول نهایی است، در مقابل افرادی هستند که بودجه کافی برای تبدیل ایده به محصول را ندارند. با این تفکر، در جشنواره امیرکبیر تلاش شد صاحبان ایده‌ای که امکان مالی ندارند با افرادی در صنعت که توان حمایت مالی از این ایده‌ها را دارند، آشنا شوند تا ایده‌ها به محصول تبدیل شوند. این رویکرد جشنواره تاکنون بسیار موفقیت‌آمیز بوده و مورد استقبال بخش خصوصی و مدیریت شهری قرار گرفته است.»

این مدرس معماری همچنین درباره چالش‌های موجود در پیوند دانشگاه و صنعت بیان کرد: «صنایع معمولاً نمی‌دانند چگونه نیازهای خود را به دانشگاه‌ها اعلام کنند و دانشگاه‌ها نیز ارتباط مستقیم و مؤثری با صنایع ندارند، بنابراین بسیاری از پایان‌نامه‌ها، پروپوزال‌ها و مقالات بدون کاربرد عملی باقی می‌مانند. دفتر ارتباط با صنعت در دانشگاه می‌توانست این نقش را ایفا کند، اما متأسفانه موفق عمل نکرده است.» دشتگرد تأکید کرد: «برگزاری جشنواره‌ها و فراخوان‌های هدفمند از سوی دستگاه‌های اجرایی و صنعت برای ارتباط بیشتر با دانشگاه‌ها می‌تواند این خلأ را پر کند و ایده‌های کاربردی و مورد نیاز را به محصولات قابل استفاده تبدیل کند.»

نقش نهادهای حمایتی

این استاد دانشگاه، نقش جهاد دانشگاهی را در هدایت علمی و اجرایی جشنواره مؤثر دانست و گفت: «جهاد دانشگاهی به دلیل رویکرد اجرایی و همچنین ارتباط نزدیک با صنعت و پارک‌های علم و فناوری، توانسته معرفی ایده‌ها و شناسایی ایده‌های برتر را به شکلی مؤثرتر از بسیاری از دانشگاه‌ها انجام دهد.» وی درباره نقش بنیاد ملی نخبگان و اتاق بازرگانی توضیح داد: «حضور بنیاد نخبگان گام مؤثری در شناسایی و معرفی نخبگان و ایده‌هاست. اتاق بازرگانی نیز به‌عنوان واسطه، امکان ارتباط دانشگاه با بخش خصوصی را فراهم کرده است.»

چشم‌انداز ملی جشنواره

دشتگرد با اشاره به ظرفیت تبدیل جشنواره امیرکبیر به یک الگوی کاملاً ملی اظهار داشت: «جشنواره امیرکبیر در حال حاضر یک جشنواره ملی است، اما مهم‌ترین خلأ موجود این است که شرکت‌کنندگان نمی‌توانند از امتیازات آن در وزارت علوم بهره‌مند شوند.» وی ادامه داد: «اگر این ارتباط ایجاد شود و وزارت علوم بتواند برای برندگان جشنواره امتیازاتی مانند تسهیل در ورود به مقاطع بالاتر تحصیلی یا معرفی به دستگاه‌های دولتی در نظر بگیرد و همچنین حمایت‌های پس از جشنواره برای عقد قراردادهای پژوهشی با دستگاه‌ها و صنایع وجود داشته باشد، علاوه بر افزایش تعداد شرکت‌کنندگان، این جشنواره می‌تواند به الگویی ملی برای پیوند نظام‌مند دانشگاه و صنعت تبدیل شود.»

The screenshot shows the ISNA News Agency website. The main headline is 'یک استاد دانشگاه: جشنواره امیرکبیر پیوند دانشگاه و صنعت را تقویت می‌کند' (A university professor: Amir Kabir Awards strengthen the link between university and industry). The article text discusses the importance of the awards in converting student ideas into products and services, mentioning the role of various institutions like the Ministry of Science and Higher Education, the National Foundation for Excellence, and the Chamber of Commerce. It also highlights the need for a national framework to support such initiatives.

The sidebar on the left contains a list of related news items, including 'جشنواره ملی امیرکبیر نمایه‌ای از پیوند صنعت و دانشگاه' (National Amir Kabir Awards: a representation of the link between industry and university) and 'رئیس اتاق بازرگانی: جشنواره امیرکبیر دانشگاه را به هدف‌های صنعت نزدیک کرده است' (President of the Chamber of Commerce: Amir Kabir Awards have brought universities closer to industrial goals).

The bottom section features a video titled 'جشنواره ملی امیرکبیر' (National Amir Kabir Awards) and a list of 'آخرین اخبار' (Latest News) items, including 'اطلاعیه در خصوص زمان برگزاری جشنواره ملی امیرکبیر' (Notice regarding the timing of the National Amir Kabir Awards) and 'تمدید مهلت شرکت در پنجمین جشنواره ملی امیرکبیر تا ۱۵ اسفندماه' (Extension of the deadline for participation in the 5th National Amir Kabir Awards to 15 Asfand).

پایان نامه‌ها سرمایه اجتماعی و ملی‌اند / ضرورت تبدیل جشنواره امیرکبیر به جریان ملی

ابوالحسن قاسم‌پور، کارشناس محیط کسب و کار و از طراحان جشنواره ملی امیرکبیر، با تأکید بر اینکه پایان‌نامه‌ها دستاوردهای ملی هستند که می‌توانند در حل مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه نقش اساسی ایفا کنند، جشنواره ملی امیرکبیر را گامی مؤثر در پذیرش ضرورت ارتباط میان صنعت، دانشگاه و جامعه دانست.

پایان نامه‌ها؛ سرمایه‌های ملی

ابوالحسن قاسم‌پور با اشاره به اینکه پایان‌نامه‌ها نه تنها دستاورد فردی دانشجو یا دانشگاه، بلکه دستاوردهای ملی محسوب می‌شوند، اظهار داشت: «پایان‌نامه‌ها سرمایه اجتماعی هستند که می‌توانند در برون‌رفت از مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه نقش اساسی و انکارناپذیر داشته باشند و دانشگاه را به عنوان یک هویت‌دهنده به دستاوردهای دانشجویی معرفی کنند.»

ضرورت پذیرش ادبیات ارتباط صنعت و دانشگاه

وی با تأکید بر لزوم توجه کلان به این جریان افزود: «برای اینکه پایان‌نامه‌ها به عنوان یک ضرورت در حل مشکلات صنعت، دانشگاه و جامعه پذیرفته شده و سپس به عنوان یک جریان بین این سه بخش ایفای نقش کنند، باید این ادبیات در کشور به یک ضرورت تبدیل شود.»

قاسم‌پور ادامه داد: «هنوز فاصله زیادی تا تبدیل شدن این ادبیات به یک ضرورت داریم، اما می‌توانیم با اقدامات صورت گرفته قانع و امیدوار باشیم که حداقل این ادبیات شکل گرفته و مکانیزم ایجاد و ضرورت این ارتباط بین صنعت و دانشگاه مورد پذیرش واقع شده است.» وی بیان کرد: «این سطح از تحول ایجاد شده در ارتباط بین صنعت، دانشگاه و جامعه را می‌توان به عنوان دستاورد جشنواره ملی امیرکبیر قابل قبول خواند. اما در مورد پاسخگویی به نیاز جامعه و صنعت، واقعیت این است که محصولاتی که به عنوان دانش در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی تولید می‌شود، به اندازه‌ای که انتظار می‌رود خروجی داشته باشد و نتایج حاصل از آن در صنعت و جامعه کاربردی شده باشد، چنین اتفاق و توفیق صد درصدی صورت نگرفته است.»

نقش پل ارتباطی جهاد دانشگاهی

این کارشناس محیط کسب و کار عنوان کرد: «جهاد دانشگاهی به منزله یک خط و پل ارتباطی بین صنعت، جامعه و دانشگاه است. از این منظر به نظر می‌رسد که پل را تهیه کرده‌ایم. این مکانیسم ارتباطی در جشنواره ملی امیرکبیر و سایر فعالیت‌ها دیده شده است، اما در راه‌های دیگری که به این پل منتهی می‌شوند، متأسفانه یا تغییر مسیر می‌دهند یا اینکه نیازهایشان را از طریق مبادی دیگر رفع می‌کنند و یا اینکه تمایلی به رفع نیازهای خود در این حوزه نمی‌بینند.»

نقش بنیاد نخبگان و اتاق بازرگانی در پیوند استانی

قاسم‌پور درباره نقش بنیاد نخبگان و اتاق بازرگانی خاطرنشان کرد: «نقش بنیاد نخبگان و اتاق بازرگانی در ایجاد این پیوند بین صنعت و دانشگاه و کاربردی کردن پایان‌نامه‌ها کم‌نظیر است. حداقل در مکانیسم ارتباطی استانی که به عنوان جایگاهی که می‌تواند زمینه این ارتباط را ایجاد کند تا جشنواره برگزار شود، پیوندی فوق‌العاده ایجاد شده است.»

لزوم تبدیل به یک جریان ملی

وی ادامه داد: «ارتباط بسیار صمیمی است؛ هم اتاق بازرگانی بسیار فعال بوده و از هیچ کمکی فروگذار نکرده و بنیاد نخبگان نیز در این فرایند بسیار تأثیرگذار عمل کرده است. اما نباید فراموش کرد که این یک جریان بسیار ارزشمند صرفاً با ویژگی‌های مدیریتی استانی نیست، بلکه برای موفقیت بیشتر باید به یک جریان ملی و در سطح معاونت ریاست جمهوری و اتاق بازرگانی کشور تبدیل شود و در سطح کلان این جریان را بپذیرند.»

چالش گفتمان ملی جشنواره

وی خاطرنشان کرد: «البته باید این خلا را هم پذیرفت که گفتمان و گفتگوی ملی جشنواره امیرکبیر هنوز محقق نشده است. استان البرز که بانی این جشنواره است و نهادهای علمی، ارتباطی و فرهنگی زیادی هستند که در این جریان مؤثرند، اما اینکه آن را تبدیل به نهاد ملی کنیم که یک سمت آن وزیر و یا رئیس اتاق بازرگانی کشور و یا سایر روسای ملی باشد و در ضرورت‌های ملی و در سطح کلان قرار گیرد، هنوز اتفاق نیفتاده است.»

جشنواره امیرکبیر از مقاله محوری عبور و به مسئله محوری رسیده است

دکتر سعادت ساریخانی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران، با اشاره به دستاوردهای جشنواره ملی امیرکبیر در هدایت پروژه‌های دانشگاهی به سمت حل مسائل واقعی کشور، بیان کرد: این جشنواره از محدود رویدادهایی است که با تمرکز بر ارتباط ساختاری بین دانشگاه، صنعت و دولت، از سطح مقاله محوری عبور کرده و به مسئله محوری رسیده است.

دکتر ساریخانی در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان اینکه یکی از چالش‌های اساسی کشور در حوزه به کارگیری علم و فناوری، نبود گفتمان مشترک بین دانشگاه و صنعت و همچنین

حضور کم‌رنگ دولت به عنوان سیاستگذار است، اظهار داشت: جشنواره امیرکبیر با هدف ظرفیت‌سازی برای تغییر نگاه دانشگاه از مقاله محوری به سمت حل مسئله و همچنین تغییر نگاه بخش خصوصی به جامعه دانشگاهی، به خوبی در حال تحقق اهداف خود است. بررسی آمار ادوار مختلف و رشد چشمگیر استقبال از جشنواره، گواه موفقیت آن در ایجاد ارتباط مؤثر میان جامعه دانشگاهی و صنعت است.

رشد از بذر تا بلوغ؛ از استانی تا ملی

وی خاطرنشان کرد: جشنواره ملی امیرکبیر در ابتدا از استان البرز رویش پیدا کرد و پس از طی مراحل رشد، به بلوغ کامل رسیده و در سال جاری شورای سیاستگذاری ملی آن تشکیل شده و به عنوان یک جشنواره بزرگ و اثرگذار مورد حمایت و توجه تمام بخش‌ها قرار گرفته است. اگرچه نسبت شرکت‌کنندگان جشنواره به کل پایان‌نامه‌ها و رساله‌های کشور اندک است، اما این واقعیت را نشان می‌دهد که بخش عمده‌ای از فعالیت‌های دانشگاهی ما تقاضامحور نیست.

مثلث گمشده صنعت، دانشگاه و دولت

ساریخانی مهم‌ترین چالش کشور را عدم ایجاد مثلث سه‌گانه صنعت (به عنوان متقاضی فناوری)، دانشگاه (به عنوان مهد فناوری) و دولت (به عنوان سیاستگذار) دانست و گفت: در دانشگاه‌ها بخشی به نام اداره ارتباط با صنعت وجود دارد، اما در صنعت، بخشی که وظیفه بهره‌گیری و ارتباط با دانشگاه را به عهده داشته باشد، وجود ندارد. گاهی صنعت آنقدر درگیر اموری مانند بیمه و مالیات است که فرصتی برای ارتباط با دانشگاه ندارد. از طرف دیگر، لازم است سیاست‌های کلان کشور برای تشویق بخش خصوصی جهت بهره‌گیری از دانشگاه اصلاح شود. از این رو، این جشنواره، به ویژه از این دوره به بعد که در سطح ملی و با حضور هر سه ضلع ادامه خواهد یافت، می‌تواند کمک گسترده‌ای به حل این مسئله کند.

وی تاکید کرد: نبود گفتمان مشترک بین دانشگاه، صنعت و دولت، حلقه‌ی مفقوده‌ای است که سال‌ها با آن مواجه هستیم. جشنواره امیرکبیر تلاش کرده این اتصال را عملیاتی کند تا پایان‌نامه دیگر یک سند آرشیوی نباشد، بلکه به یک پروژه حل مسئله ملی تبدیل شود.

اطمینان از کاربردی شدن دستاوردهای علمی؛ سازوکار ساختاری و پیگیری مستمر

ساریخانی درباره اطمینان از اینکه دستاوردهای علمی صرفاً در کتابخانه‌ها باقی نمانند، اظهار داشت: این امر مستلزم طراحی یک سازوکار ساختاری است و جشنواره امیرکبیر دقیقاً با همین نگاه شکل گرفته است. نخست اینکه در این جشنواره، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها از ابتدا کارفرمامحور هستند، یعنی مسئله واقعی صنعت یا جامعه مبنای پژوهش قرار گرفته است. دوم، فعالیت جشنواره به زمان اختتامیه محدود نمی‌شود؛ دبیرخانه آثار برگزیده و طرح‌های با ظرفیت بالا را پس از جشنواره نیز رصد و پیگیری می‌کند تا یک پل مستحکم و عملیاتی میان دانشگاه و صنعت برقرار شود.

وی افزود: تکمیل مثلث صنعت، دانشگاه و دولت ضروری است؛ دانشگاه تولیدکننده دانش است، صنعت متقاضی فناوری و دولت باید با سیاست‌های تشویقی و اصلاح مقررات، این اتصال را تسهیل کند. جشنواره امیرکبیر ظرفیت آن را دارد که به سکوی عملیاتی این هم‌افزایی تبدیل شود.

شفافیت در داوری؛ ارتقا مستمر در کنار ظرفیت‌های موجود

ساریخانی درباره شفافیت روند داوری آثار و معیارهای انتخاب برندگان تصریح کرد: جهاد دانشگاهی با سابقه طولانی در برگزاری آزمون‌ها و فرایندهای ارزیابی تخصصی، از ظرفیت‌های لازم برای طراحی یک نظام داوری دقیق برخوردار است. با هدف شفاف‌سازی و استفاده از ظرفیت نخبگانی، بخش ارزیابی علمی جشنواره به طور کامل به بنیاد ملی نخبگان سپرده شده است تا با بهره‌گیری از خبرگان دانشگاهی و صنعتی، ارزیابی جامع‌تری انجام شود.

وی عنوان کرد: در تلاش هستیم تا پیش از جشنواره، معیارها و شاخص‌های ارزیابی هر یک از کارگروه‌های علمی جشنواره را به صورت شفاف اعلام عمومی نماییم، چرا که همیشه امکان بهبود در حوزه شفاف‌سازی معیارها و ارائه بازخورد به شرکت‌کنندگان وجود دارد.

موفقیت‌ها و فاصله تا نقطه مطلوب در مقایسه با جشنواره‌های بین‌المللی

این استاد دانشگاه در پاسخ به مقایسه جشنواره امیرکبیر با جشنواره‌های معتبر بین‌المللی، اظهار داشت: مزیت راهبردی جشنواره امیرکبیر، تمرکز جدی بر ارتباط دانشگاه و صنعت است که گواه موفقیت آن است، اما هنوز تا نقطه مطلوب فاصله داریم. ضعف در نظام مشوق‌ها یکی از چالش‌ها بود که با قرار گرفتن این جشنواره در زمره جشنواره‌های مورد حمایت بنیاد ملی نخبگان، تا حدودی رفع شده است. همچنین لازم است صنعت نیز جدی‌تر به عنوان متقاضی فناوری وارد گود شود.

وی افزود: تشکیل شورای سیاستگذاری ملی، امیدبخش حضور پرنرنگ‌تر صنعت در ادوار بعدی و حل مشکل عدم وجود فرصت و ظرفیت کافی برای ارتباط صنعت با دانشگاه است. هدف نهایی این است که پایان‌نامه دیگر یک الزام آموزشی نباشد، بلکه یک پروژه ملی حل مسئله تلقی شود.

چهارمین ویژه نامه جشنواره ملی امیرکبیر

(پایان نامه ها و رساله های کاربردی کارفرما محور)

«ارتباط دانشگاه، صنعت و جامعه از نگاه صاحب نظران»

طراحی و تدوین: جهاد دانشگاهی واحد استان البرز

تاریخ انتشار: شنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۵